

ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻԻՆԸ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀ ՅԱՏԿԱՅՈՒՅ ՊՍԱԿԱՁԵՒ ԺԱՀՐԻ ՀԱՄԱХԱՐԱԿԻՆ ՀԵՏԵԻԱՆՔՈՎ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԴԱԴՐԱԾ UCHUSUHNPUTPNFU

Երեքշաբթի, 12 Մայիս 2020-ին, սուրիական կառավարութիւնը յայտնեց, որ միայն մէկ անգամուան համար դրամաշնորհ պիտի յատկացնէ բոլոր այն գործաւորներուն, որոնց աշխատանքը դադրեցաւ պսակաձեւ ժահրի համաճարակէն նախազգուշացման միջոցներու որդեգրման հե-

տեւանքով։ Կառավարութիւնը ընկերային ծառայութեան ազգային դրամարկղի կառավարման խորհուրդին յանձնեց դրամաշնորհի բաշխման պարտականութիւնը, իսկ վերջինս որոշեց 100.000 ս.ո. նուիրել իւրաքանչիւր աշխատաւորի։

Դրամաշնորիը տրամադրուած է առաւելաբար այն ոլորտներու գործաւորներուն, որոնք նման միջոցներու որդեգրման հետեւանքով անգործ մնացին, ինչպէս օրինակ՝ զբօսաշրջութեան, հանրային փոխադրամիջոցներու, արհեստներու եւ այլն։

ՍՈԻՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐԸ ԱԼ ՂԱՊԻ ՄԵՉ ՉԻՆՈͰՈՐԱԿԱՆ ԿԵՏ ՄԸ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵՆ

Սուրիական բանակի ստորաբաժանումները լուրջ վնասներ հասցուցած են ահաբեկչական այն խմբաւորումներուն, որոնք յարձակած են

<u> Չամայի հիւսիսարեւմտեան</u> շրջանի ալ Ղապ դաշտավալրի հիւսիսր գտևուող Թաևճարա գիւղի սուրիական գօրամասերէն մէկուն վրալ։ Չինուորական աղբիւր մր ՍԱՆԱ-ին լայտնած է, որ այսպես կոչուած «Կրօնքի Պահապաններ» եւ «Թուրքմենա-

կան Կուսակցութիւն» ահաբեկչական խմբաւորումները սկսած էին ներթափանցել վերոյիշեալ շրջան եւ գնդացիրներով կրակի տակ առած տեղւոյն սուրիական պահակակէտը, որուն հետեւանքով այ նշեալ կէտի պահակները լքած էին գայն՝ մարդկային կորուստներէ խուսափելու համար։ Սուրիական բանակի ստորաբաժանումները Երեքշաբթի, 12 Մայիս կէս գիշերէն մինչեւ 13 Մայիս արշալոյս հակադարձած ու կրկին իրենց վերահսկողութեան տակ առած են նշեալ կէտը։ Աւելցնենք, որ Թուրքիոլ հովանաւորութիւնը վայելող ահաբեկչական նման խմբաւորումներ բազմիցս խախտած են Մարտ ամսուն հաստատուած զինադադարի պալմաններն ու յարձակումներ գործած Յալէպի, Լաթաքիոյ եւ Իտլիպի ապաhով տարածքներուն վրալ:

ՀԱՍԻՉԵ ՆԱՀԱՆԳԻ ՏԱՇԻՇԱ ԵԻ ՔԱՀԻՐԱ ԳԻԻՂԵՐՈԻ ԵՐՈՐՆՍԻԱԿԻՐԵ ԺԵՈ ԺԵՈՒ ՈՈՐԵՆԻՐԲՈՐ ԵՈՆՈՈՒԻՐԻ ՇՐՉԱՆ ՄՈՒՏՔԻՆ

ՍԱՆԱ.- Սուրիոյ հիւսիսային Յասիչէ նահանգի Տաշիշա եւ Քաhիրա գիւղերու բնակիչները ընդդիմացան ամերիկեան շարասիւևի մը իրենց տարածք մուտքին, արգիլեցին անոր յառաջացումն ու օտար ուժերը իրենց երկրէն վանելու կոչերով ստիպեցին որ

շարասիւնը վերադառնայ շրջանի իր նախկին ապօրինի խարիսխը։

ԱՌԱՉՆՈՐԴ ՍՐԲԱՉԱՆ ՀԱՅՐԸ ԱՅՆԵԼԵՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՊԱՏԵՐԱՉՄԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈͰ ՄԱՅՐԵՐՈͰՆ

Մայիս ամսուան մէջ կը յիշատակուին Նահատակներու տօնը եւ Մայրերու Միջազգային տօնը, որոնք վեր կը բարձրացնեն զոհողութեան եւ նուիրուածութեան վսեմ յատկութիւնները:

Բարեպատեհ այս տօներուն առիթով, Կիրակի, 10 Մայիս 2020-ի առաւօտուև, յետ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագին, Բերիոյ Յայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. S. Մասիս Սրբ. Եպս. 2օպուեաև, ընկերակցութեամբ Արժ. S. Գառևիկ Քիևյ. Չափանեաևի, այցելեց Սուրիոլ պատերագմի կարգ մը նահատակներու մայրերուն, իրենց բնակարաններէն ներս։

Սրբազան Յայրը իր հայրական օրհնութիւնը տալով մխիթարեց նահատակներուն մայրերը եւ կեանք խոր-<u>հրդակշող գարևակալիկ ծաղկե-</u> փունջ նուիրելով իր որդիական սէրն ու յարգանքը յայտ-<mark>նեց անոնց, մեծարելով անոնց</mark> <mark>զաւակներուն նահատ</mark>ակութիւնը եւ անոնց ընդմէջէն բոլոր մեր նահատակները, <mark>որոնք Սուրիական Յայրե</mark>նիքի <mark>ազատութեան համար</mark> իրենց <mark>կեանքը նու</mark>իրաբերեցին։

<mark>Սրբազան Յայրը նա</mark>հատակներու ընտանիքներուն <mark>հետ մտերմիկ զրոյց ու</mark>նենալով մօտէն հետաքրքրուեցաւ անոնց առողջական, նիւթական եւ hոգեկան պայմաններով եւ իր զօրակցութիւնն ու աջակցութիւնը լայտնեց wunug:

Այս առիթով, Մասիս Եպիսկոպոս իր երախտագիտութիւնը յայտնեց Սուրիական Յայրենիքին եւ սուրիահայութեան անունով պատրաստակամութիւն յայտնեց ի գին ամէն զոհողութեան պայքարելու՝ Սուրիոյ տարածքային ամբողջականութիւնը ապահովելու համար։

Սրբազաև Յայրը գօտեպնդեց եւ խրախուսեց նահատակներուն ընտանիքները, հաստատելով, որ նման հանդիպումներով շարունակ պիտի յիշենք մեր նահատակները եւ անոնց յիշատակը անթառամ պիտի պահենք մեր հաւաքական լիշողութեան մէջ:

Խմբագրական

ՍՈՐԻԱՅԱՅՈՐԹԻՄՆԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԴԺՈՐԱՐՈՐԹԻՄՆՆԵՐՈՐ ՆՈՐ ԱԼԻՔԻ ՄԸ ԴԷՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ

Սուրիա պատերազմի հետքը չթօթափած նոր դժուարութիւններու դեմ կը յայտնուի։ Այս դժուարութիւններուն յառաջացման մեջ մեծ դերակատարութիւն ունին Արեւմուտքի, յատկապես ԱՄՆ-ի սահմանած տնտեսական պատժամիջոցները, որոնք կը շրջանցեն մարդկային ամեն չափանիշ, յատկապես պսակաձեւ ժահրի համաճարակին պարտադրած պայմաններուն մեջ կիրարկուելով ու նոյնիսկ դեղորայքի եւ բժշկական սարքերու դեպի Սուրիա արտածումը արգիլելով։

Այս դժուարութիւններուն տուն կու տան նաեւ պսակաձեւ ժահրի համաճարակն ու անոր հետեւանքով ստեղծուած սահմանափակումներն ու անգործութիւնը, Լիբանանի տնտեսաքաղաքական տագնապը եւ Սուրիոյ մեջ օրըստօրե մագլցում արձանագրող սղաճը։

Սուրիոյ կառավարութիւնը իր կարելիութիւնները լարած կը փորձէ լուծումներ որոնել, դրամաշնորիներ բաշխել անգործ մնացողներուն, նեցուկ կանգնիլ տնտեսական փոքր ծրագիրներու, աստիճանաբար բանեցնել գործարաններն ու աշխատանոցները՝ առաջքը առնելու աղքատութեան տոկոսին բարձրացման։ Միւս կողմէ սուրիական բանակը ամէն ջանք ի գործ կը դնէ վերականգնելու երկրին ապահովութիւնը, յատկապես հիւսիսային շրջաններուն մէջ, պաշտպանելու երկիրը արտաքին թշնամիներու թափանցումներէն, յատկապես Թուրքիոյ, ԱՄՆ-ի եւ Իսրայէլի շարունակուուղ յարձակումներէն։

Սուրիան ինքնաբաւ երկիր է, ունի քարիւղի եւ կազի հարուստ հանքեր, հետեւաբար քաղաքական կայունութիւնը եւ ժողովուրդին ներքին միասնութիւնը մեծապէս կրնան նպաստել տնտեսական դժուարութիւններու մասնակի յաղթահարման։

Այս երկու ձեռքբերումները սակայն ժամանակի եւ ճիգի կը կարօտին։ Մինչ այդ անհրաժեշտ է նեցուկ կանգնիլ ժողովուրդին, որպեսզի ան կարենայ պահպանել իր նուազագոյն կենսամակարդակը եւ գոյատեւել մինչեւ քաղաքական բեմի վրայ բարւոք լուծումներու երեւումը։

Այսպիսի ծանր պայմաններու մեջ կը գոյատեւե նաեւ սուրիահայութիւնը, փորձելով վերակազմակերպել իր կրթական, մշակութային, եկեղեցական, ազգային կեանքը, տնտեսական եւ ապահովական արտակարգ պայմաններու մեջ։

Ողջունելի են բարեսիրական միութիւններուն անխոնջ աշխատանքն ու ժողովուրդին օգնութեան փութալու մշտական ջանքերը, նոյնիսկ պսակաձեւ ժահրի համաճարակին պարտադրած պայմաններուն մէջ։

Սուրիահայ գաղութը զօրեղ եւ աշխոյժ պահելու հրամայականը շեշտելով կ՚ակնկալենք, որ շարունակուին ժողովուրդին ծառայելու գաղութիս կառոյցներուն բազմաբնոյթ աշխատանքները, սփիւռքեան մեր գաղութներուն ներդրումները, որպեսզի սուրիահայութիւնը շարունակէ իր գոյութեամբ նոր ու նորոգուող աւիշ հայթայթել համահայկական կեանքին եւ յաղթահարելով այս տագնապը եւս, պահէ ու ամրապնդէ իր առանցքային դերը հայկական Սփիւռքի խճանկարին մէջ։

Straulau Lrapur

-Երեքշաբթի, 12 Մայիս 2020-ին, «Շամ Թայմզ» հաղորդեց, որ սուրիա-

կան-իրաքեան սահմանային Պուքամալի քաղաքապետին համաձայն, Իրաք-Սուրիա ապրանքաշրջանառութիւնը վերսկսած է՝ պսակաձեւ ժահրի համաճարակին հետեւանքով ամիսներէ ի վեր դադրած ըլլալէ ետք։ 12 Մայիսին, շուրջ 7 ապրանքատար մուտք գործած է Սուրիա, իսկ իրաքեան երկու այլ ապրանքատարներ սուրիական հողերէն Լիբանան ուղղուած են։

-Կիրակի, 10 Մայիս 2020-ին, Սուրիոյ Փոխադրամիջոցներու Նախարարութիւնը յայտնեց, որ Յալէպի երկաթուղագիծը բանիլ սկսած է։ Կայա-

րակությունը յայսնաց, որ հալեպ րանի տնօրենութիւնը ի գործ դրած է պսակաձեւ ժահրի համաճարակեն նախազգուշանալու բոլոր միջոցները, մարդոց միջեւ հեռաւորութիւն պահելով եւ խճողումը կանխելով։ Նախարարութիւնը հաղորդագրութեամբ մը յայտնեց, որ 31 Մայիս 2020-են

սկսեալ Թարթուս-Լաթաքիա նահանգներու միջեւ երկարող երկաթուղագիծը եւս բանիլ պիտի սկսի։

-Երկուշաբթի, 11 Մայիս 2020-ին, «Շամ Թայմզ» վկայակոչելով Իրանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան բանբեր Ապաս Մուսաուիի խօսքը

յայտնեց, որ Իրան անօրինական կը համարէ Ասթանայի հովանաւոր պետութիւններուն Սուրիոյ ապագային շուրջ վարած բանակցութիւնները։ Մուսաուի շեշտեց, որ Սուրիոյ ժողովո՛ւրդը միայն իրաւունք ունի իր երկրի ապագան ուրուագծելու։ Ապա աւելցնելով ըսաւ, որ Իրան, Ռուսիա եւ Թուրքիա, որպես Ասթանայի բանակցութեանց հովանաւոր պետութիւններ, պարտին հեզա-

սահ դարձնել միջսուրիական բանակցութիւններուն ընթացքը, սատարել լարուածութեան մեղմացման գօտիներու հաստատման, սահմանադրութիւնը վերամշակող յանձնախումբ յառաջացնել եւ յարգել Սուրիոյ ժողովուրդին ինքնորոշման իրաւունքը։

-Չորեքշաբթի, 13 Մայիս 2020-ին Չինաստան եւ Ռուսիա մերժեցին Սուրիոյ մեջ քիմիական զենքերու օգտագործման շուրջ ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան Խորհուրդին գումարած փակ նիստին մասնակցիլ։ ՄԱԿ-ի մօտ Ռուսիոյ դես-

պան Վազելի Նիպեզնիա մամլոյ առցանց ասուլիսի մը ընթացքին յայտնեց, որ Մոսկուայի միակ պահանջըն է, քիմիական զենքերու օգտագործման հաւանականութեան շուրջ նման քննարկումներ փակ նիստերով չկատարել։ Անիրաժեշտ է, որ նման նիստեր

բաց եւ թափանցիկ ըլլան, որպէսզի որոշ կողմեր զրպարտութիւններով չառաջնորդուին եւ իւրաքանչիւրը պատասխանատու ըլլայ իր խօսքին ու արտայայտութեան։

Նիստի ընթացքին ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան Խորհուրդի անդամները զեկոյց պիտի ունկնդրէին զինաթափման հարցերով ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչ Իզմումի Նակամիձուէն եւ քիմիական զէնքերու կանխարգիլման կազմակերպութեան գլխաւոր տնօրէն Ֆերնանտօ Արիասէն։ Ռուսական եւ չինական կողմերը կը պնդէին, որ քիմիական զէնքերու կանխարգիլման կազմակերպութեան նախկին զեկոյցները քաղաքականացած էին եւ օրին ապատեղեկատուութիւն կը պարունակէին 2017-ին Լաթամնէի մէջ սուրիական կողմին քիմիական զէնքեր օգտագործելուն մասին։

-Ուրբաթ, 8 Մայիս 2020-ին, Սուրիոյ Առողջապահութեան Նախարարութիւնը յայտնեց, որ պսակաձեւ ժահրով վարակուած երկու նոր պարագաներ արձա-

Մահացած	Բուժուած	Վարակուած
03	29	47

նագրուեցան, իսկ երկու վարակուածներ ալ բուժուեցան։ Այսպիսով Սուրիոյ մեջ պսակաձեւ ժահրով վարակուածներուն թիւը կը հասնի 47-ի, մահացածներունը՝ 3-ի,իսկ բուժուածներունը՝ 29-ի։

«Q.»

<u>Auvauvur</u> արևը Հայաշխարհէն

ՎԱՐՉԱՊԵՏ **ՓԱՇԻՆԵԱՆԻ Ո**ԻՂԵՐՉԸ. «ՄԵՆՔ ԱՄԲՈՂՉՈԻԹԵԱՄԲ ՎХԱՐԵԼ ԵՆՔ 20-ՐԴ ԴԱՐԻ ԲՈԼՈՐ ՊԱՏԵՐԱՉՄՆԵՐԻ ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ»

Յայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը ուղերձ յղած է ጓամաշխարհային Բ. պատերազմի յաղթա-

նակի 75-րդ տարեդարձին, Շուշիի ազատագրման եւ Արցախի պաշտպանութեան բանակի ստեղծման օրուան առիթով։

Ուղերձին մեջ նշուած է.

«Սիրելի՛ հայրենակիցներ,

Շևորհաւորում եմ բոլորիս Յաղթանակի Օրուան կապակցութեամբ։ 75 տարի առաջ այս օրը մեր ժողովուրդը նախկին Խորհրդային Միութեան միւս ժողովուրդների հետ մէկտեղ տօնում էր մարդկութեան պատմութեան ամենամեծ չարիքներից մեկի՝ ֆաշականութեան դեմ կրած յաղթանակը։ Այդ յաղթանակը ձեռք բերուեց մարդկային հսկայական տառապանքների, զոհողութիւնների, աննախադեպ խիզախութեան ու յամառութեան շնորհիւ։

Յայ ժողովուրդը նշանակալից դերակատարում ունեցաւ այդ յաղթանակի կերտման եւ որպէս հետեւանք՝ ֆաշականութեան արհաւիրքից եւրոպական ժողովուրդներին ազատելու գործում։ Խորհրդային բանակում աւելի քան կէս միլիոն հայ մասնակցեց պատերազմին։ Յազարաւոր հայեր մարտնչում էին եւրոպական երկրների դիմադրութեաև շարժմաև ջոկատևերում։ Յայ ժողովուրդը շուրջ 300 հազար կեանք դրեց յաղթանակի զոհասե-

դանին։ Ընդամենը քառորդ դար առաջ Ցեղասպանութիւնից վերապրած ժողովրդի համար դա աներեւակայելի մեծ թիւ էր, որը համեմատելի էր միայն մեծ տէրութիւնների կրած մարդկային կորուստների հետ։ Պատերազմի աւարտին Խորհրդային Յայաստանի բնակչութիւնը նուազել էր աւելի քան 13 տոկոսով, այն դէպքում, երբ մեր հողի վրայ պատերազմական գործողութիւններ բնաւ տեղի չէին ունեցել։

Մենք այսօր խոնարհւում ենք մեր նահատակների յիշատակի առջեւ, բայց նաեւ հպարտանում՝ մեր նախնիների հերոսութեամբ։ Պատերազմի ժամանակ 107 հայ արժանացել է Խորհրդային Միութեան հերոսի կոչման՝ այն բարձրագոյն պարգեւին, որը տրւում էր բացառիկ սխրագործութիւնների համար։ Առանձնալատուկ պարծանքի է արժանի նաեւ յաղթանակի համար 3ալաստանում եւ սփիւռքում բնակուող հայ ժողովրդի զաւակների եւ լատկապէս Յալաստանեալց առաքելական սուրբ եկեղեցու ներդրած նշանակալից նիւթական աւանդը։

Մենք ամբողջութեամբ վճարել ենք 20-րդ դարի բոլոր պատերազմների մեր պարտքը։ Եւ հիմա, առաւել քան ուրիշ ոեւէ մէկը, քաջ գիտակցում ենք խաղաղութեան արժէքը։ Մեր ինքնութիւնը լաւագոյնս արտայայտւում է խաղաղութեան պայմաններում, ստեղծագործ եւ կենարար աշխատանքի միջոցով։ Միեւնոյն ժամանակ, իմանալով խաղաղութեան գինը, մենք միշտ պատրաստ ենք ամեն գնով պաշտպանել այն եւ հարկ եղած դէպքում վերստին մարտնչել մեր ազատութեաև եւ արժանապատուութեան

Сшр.` է9 5 🔊

Th'SHUPUSULE UMPHREE THUT MAPSTE ՍՓԻԻՌՔԸ ԾԱՌԱՅԵՅՆԵԼ ԱՅԼ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ

Ֆրանսահայ Կազմակերպութիւնները Յամակարգող Խորհուրդի համանախագահ, 33Դ Բիւրոյի անդամ Մուրատ Փափազեան Tert.am-ին հետ զրոյցին ընթացքին անդրադառևալով «Ազատութիւև» ձայնասփիւռային կայանի տարածած այն իրապարակումին, որով լրատուամիջոցը կը մեջբերեր «Nouvelles d'Armenie» ամսագիրի գլխաւոր խմբագիր, Ֆրանսայի հայկական կազմակերպութիւնները համակարգող խորհուրդի համանախագահ Արա Թորանեանի յօդուածը եւ «Նոր Յառաջ»ի առցանց համարով հրատարակուած «Յայկական Վերածնունդ» սփիւռքեան կազմակերպութեան բաց նամակը եւ անոր վերնագիրը, թէ սփիւռքահայ գործիչները կը յորդորեն Նիկոլ Փաշինեանը շարունակել բարեփոխումները յայտնած է, որ ճիշդ չէ մտածել, թէ Սփիւռքի բոլոր պատասխանատուները համաձայն են 33 կառավարութեաև գործունէութեան։

«Սփիւռքը բացմացան է, եւ այդ տարբերութիւնները կը կազմեն մեր *իարստութիւնը։ Պէտք է յարգել տե*սակէտներու տարբերութիւնը։ Ժողովրդավարութեան հիմքն են բանավեճն ու կարծիքներու բազմազա-*Սութիւնը»*, ըսած է Փափազեան, կրկին շեշտելով, որ ըստ այդմ՝ ճիշդ չէ, որ Սփիւռքի բոլոր գործիչները համաձայն են Փաշինեանի քաղաքականութեան:

Փափազեան աւելցնելով յայտնած է, որ Ֆրանսայի մէջ իրենք ոչ այնքան դիւրաւ, սակայն յաջողած են միասնականութիւն ստեղծել։ «Ամեն ինչ պետք է ընել եւ արդեն կ'ընենք, որ համայնքը չտկարա*ևայ»,* ըսած է աև։

Մուրատ Փափազեանի խօսքով, իրենք պատրաստ են նաեւ

իրենց մասնակցութիւնը բերելու Դայաստանի մեջ շիկացած մթնոլորտի մեղմացումին։ «Վարչապետին եւ իշխանութեան հետ ժողովուրդը մեծ յոյսեր կապեց, ուստի անոնք այժմ ունին մեծ պատասխանատուութիւն իրականացնելու այդ ակնկալութիւնները եւ երկիրը առաջևորդելու դէպի ուժեղ ապա*գայ»,* ըսած է ան։

Ապա դիտել տուած է, որ Յայաստան շրջապատուած է թշնամիներով, ուստի այնտեղ պարտաւոր են ներքին միասնականութիւն հաստատել:

«Սա վարչապետին ներքին պատասխանատուութիւնն է», յայտնած է ան, ապա աւելցուցած. «Գիտենք, որ վարչապետը յաճախ կը լիշատակէ Նելսըն Մանտելան։ Յիշեցնենք, որ Մանտելան պատասխանատուութիւն ունեցաւ համախմբելու բոլոր ուժերը՝ համախոհ, թէ ընդդիմադիր։ Ան երբեք «վիուկներու որսով» չզբաղեցաւ։ Նոյնիսկ զինք 28 տարի բանտարկողները համախմբեց, որովհետեւ լաւ գիտէր, որ միայն ներքին միասնականութիւնը կրնայ հասունցնել, զօրացնել իր երկիրը եւ ապահովել իր ժողովուրդին արժանավայել шщшаши».

Ֆրանսահայ գործիչը ըսաւ, որ իրենք կը տեսնեն, թէ Յայաստանի մէջ իրավիճակը հանգիստ չէ, ժողովուրդը բաժնուած է։ Այս պարունակին մէջ մատնանշեց օրերս խորհըրդարանէն ներս Էտմոն Մարուքեանի եւ Սասուն Միքայէլեանի առընչուող միջադեպը։ «Սա օրինակ է, որ шյи լшрпишь брипіприй Зтіт տանն ու հայ ժողովուրդը ճիշդ տեղ *չի տանիր»,* ըսաւ Փափազեան։

Ապա շեշտեց, որ Յայաստանի եւ հայ ժողովուրդի միաձայնութիւնը, միասնականութիւնը կ'ապահովուին, եթէ լարգուի բազմակարծութիւնը:

«Եթէ վարչապետը, կառավարութիւնը կ՚ուզեն բոլորը համախըմբել իրենց շուրջ, պէտք է ազգային միասնականութիւն ստեղծեն, որովհետեւ այսօր անոր լուրջ ռազմավարական անհրաժեշտութիւնը կայ։ Այո՛, Սփիւռքի մեջ կան կառավարութեաև քաղաքականութեան աջակիցներ, բայց կան նաեւ զայն քննադատողներ։ Պէտք է նկատի առնել, որ Սփիւռքը անկախ մարմին է, կապուած չէ Յայաստանի հետ, կարելի չէ այդպէս համարել։ Տեսանք, թէ ի՞նչ եղաւ Խորհրդային Միութեան տարիներուն, տեսանք, թէ Լեւոն Stp Պետրոսեան ինչ կը փորձtր

Сшр.` <u>t</u>9 5 🔊

ԵՐԵͰԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԸ ԴԵՄ Է ԱՐԱՄ ՄԱՆՈͰԿԵԱՆԻ ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ՏՈՒԵԱԼՆԵՐՈՎ ՅՈՒՅԱՆԱԿԻ ՏԵՂԱԴՐՄԱՆ

33Դ Երեւանի Քաղաքային Կոմիտէն հետեւեալ հաղորդագրութիւնը հրապարակած է եւ լայտնած, որ քանի մը ամիս առաջ 33Դ Երեւանի Քաղաքային Կոմիտէն դիմած էր Երեւանի Քաղաքապետարանին՝ առաջարկելով Արամ Մանուկեանի արձանին դիմաց տեղադրել բագմալեզու ցուցանակ մը, որ ամփոփ ձեւով կր ներկայացնէր Առաջին Յանրապետութեան հիմնադիրին կենսագրականը:

Երեւանի քաղաքապետարանը մերժած է առաջարկը։

Յաղորդագրութեան մէջ հրապարակուած է թէ' առաջարկը պարունակող նամակը, թէ՛ քաղաքապետարանի պատասխանը:

Նախքանգրաւոր պատասխանը, քաղաքապետարանեն ուղղակի կապ հաստատած են կոմիտէին հետ ու փորձած համոցել, որ այդ ցուցանակին կարիք չկալ, պատճա-

ռաբանելով. «Աշխարհին մեջ չկայ որեւ է արձաև, որուև կողքին տեղադրուած ըլլայ ցուցանակ՝ կենսագրական մանրամասնութիւններով։ Ձբօսաշրջիկը կրևայ «Կուկըլ»ով որոնել եւ իր ուզած տուեայները կարդայ։ Ինչո՞ւ կ՚ուզէք անպայման կուսակցականացնել Արամ Մանուկեանը»:

Իբրեւ պատասխան կոմիտէն յստակացուցած է.

1. Նամակներու կողքին կր հրապարակենք աշխարհի տարբեր երկիրներու մեջ գտնուող արձաններու լուսանկարներ, ուր կ'երեւին արձանը մարմնաւորող անձնաւորութեան մասին կենսագրական եւ այլ մանրամասնութիւններ։

2. Իսկ ինչո՞ւ սպասել, որ զբօսաշրջիկը ի՞նք փորձէ տուեալներ որոնել Արամ Մանուկեանի մասին, երբ կարելի է այդ բոլորը հակիրճ իրամցնել ցուցանակով։ Միթէ զբօսաշրջութիւնը քաջալերելու հիմնական միջոցը զբօսաշրջիկին ամեն բան դիւրին հասանելի դարձնելը չէ՞։

3. Եւ, վերջապես, մեր առաջարկած գրութեան մէջ դուք ո՞ւր կարդացիք Դաշնակցութիւն բառը։

Քաղաքապետարանի գրաւոր պատճառաբանութիւններուն կարելի է ծանօթանալ պատասխան նամակէն։

«33Դ Երեւանի Քաղաքային կոմիտեն այս հարցը չեր բարձրաձայներ, քանի որ մերժումի նամակը ստացուած էր համավարակի տարածման եւ արտակարգ դրութ-

Сшр.` 1.9 5

ՄԵՐ ՕՐԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ - 2

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԽԵՂԱԹԻՒՐՈՒՄԸ

Ս. Մահսերեճեան

Ժողովրդավարութեան կենսափորձի ամենեն պարզ արտայայտութիւնը՝ երկրի մը մեջ բազմակուսակցական դրութիւնն է, տարբեր մտածումներ ու հայեցակետեր ունեցող մարդոց համախմբումը՝ այս կամ այն կուսակցութեան դրօշին տակ, յետոյ նաեւ՝ անոնց միջեւ ազնիւ մրցակցութիւնը, վասն երկրին եւ ժողովուրդին ԸՆԴՅԱՆՐԱԿԱՆ շահերուն։

Միացեալ Նահանգներու քաղաքական կեանքը շատ երկար ատենէ ի վեր կը գտնուի երկու գլխաւոր կուսակցութիւններու տիրապերտութեան տակ. Դեմոկրատ ու **Յանրապետական**։ Կան այլ կուսակցութիւններ եւ կազմակերպութիւններ, որոնցմէ մաս մր կարելի չէ նոյնիսկ կուսկացութիւն կոչել, որովհետեւ անոնց մէջ համախըմբուած են մարդիկ, որոնք կը հետապնդեն այս կամ այն բարի նպատակը, կը փորձեն լուծել որոշ տագնապներ։ Ամենեն պարզ օրինակը՝ կենսոլորտի ու բնութեան պաշտպաններու կամ ցեղային ու սեռային խտրականութեան դէմ ճակատողներու համախմբումներն են։ Ընկերային որոշ բարեկարգում հետապնդող կարգ մը կազմակերպութիւններ կամ համախմբումներ իսկ չեն կրնար լիարժեքօրեն դասուիլ լայնածիր գաղափարներու վրայ կերտուած կուսակցութիւններու շարքին, անկախ՝ որ բոլորն ալ կրնան ըլլալ յարգելի եւ կրնան վայելել համակրանք։ Եւ իսկապես, ո՛չ ոք կը ժխտէ, որ նման խմբաւորումներ ունին յստակ տեսլական, կը հետապնդեն հասարակութեան բարիք խոստացող աշխարհի մը իրականացումը, սակայն ըստ ամենայևի, ա<mark>ևունց մօտ տկար կը մևաև</mark>, կամ՝ անհրաժեշտ հնչեղութեամբ չեն դրսեւորուիր համապարփակ հարցերը։

ԱՆՅԱՏԻ՞, ԹԷ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Արդ, աչքի առջեւ ունենալով տիրապետող երկու կուսակցութիւնները, ըստ երեւոլթին, անոնց գաղափարական հակադրութիւնն ու անկէ բխող մրցակցութիւնը յենակէտ ունին դրամատիրանան «ացատականութիւնը» կամ որոշ չափով ընկերվարութիւն որդեգրելու ընտրանքները (հանրապետականները եւս ունին ընկերվարական որոշ կիրարկումներ, սակայն կը զարհուրին Ընկերվարութիւն հասկացութենեն, զայն համադաս կը նկատեն համայնավարութեան եւ իրենց ընտրապալքարներուն մեջ այ կր ցուցաբերեն այդ մօտեցումը. (Օրինակի համար, Պըռնի Սէնտըրզ մը կը հըռչակուի ընկերվարական ու համալնավար, կը դառնայ վարկաբեկ))։

Գաղափարական հակադրութիւնները, մասնաւորաբար նոր աշխարհին մեջ, յաճախ կը մնան լուսանցքի վրայ, այն իմաստով, որ ընտրապայքարներու փուլերուն, անոնք ըլլան նահանգային, դաշնակցային կամ նախագահական, լուսարձակները կը կեդրոնանան ԱՆՅԱՏՆԵՐՈՐ, եւ ո՛չ թէ անոնց կուսակցութեան ծրագիրներուն վրայ։

Առնենք նորագոյն ընտրապայքարի օրինակը, առանց շատ տարածուելու:

2016-ին նախագահ ընտրուած Տոնըլտ Թրամփ, յառաջիկայ Նոյեմ-

թիւնը կ'իմաստաւորուի՝ երբ տարբեր կուսակցութիւններ հանդէս կու գան հակոտնեայ կամ բեւեռային տեսակէտներով, ծրագիրներով եւ տեսլականներով, նոյնքան ալ ընդունելի է ու բնական, որ որեւէ կուսակցութեան մէջ ըլլան ներքին hnսանքներ, ըլլան «աջեր», «կեդրոնի մարդիկ», «ձախեր», սակայն հարցըբոլորովին տարբեր բնոյթ կը ստանայ, երբ նոյն կուսակցութեան անդամները հրապարակ կու գան ամէն սահման կտրող հակադրութիւններով, տակաւին, երբեմն նոյն կուսակցութեան մրցակիցները իրարու դէմ կր հասնին ցեխարձակումի այնպիսի վարպետութեան, որ մարդ կը մտածէ, թէ հակառակորդ կուսակցութեան ախոյեաններուն բան մնա՞ց...։ Իսկ այդ բոլորեն ետք, վերջին փուլին, իրարու դեմ կ'ելյեն-կր հանուին այնպիսի ախոլեաններ, որոնք եթէ մինչեւ իսկ կը շաիին իրենց կուսակիցներու զօրակցութիւնը (հիմա Պայտըն այդ ճամբուն

նոնք տուեալ կուսակցութեան գաղափարական տարազին պատշաճեցևող համապարփակ ծրագիրով մը ներկայանալը, այսինքն, կուսակցութիւնը ըլլար ծրագիրին վերին հեղինակը, իսկ թեկնածուն եւ իր կողքին իշխանութիւն դառնալիք խմբակը ըլլային այդ ծրագիրը իրականացնողը, գիտակ ու կարող մարդիկ, եւ ո՛չ թէ դրածոներ...։ Նման դրութիւն բնականաբար չի նշանակեր տեսակ մը «միակուսակցականութիւն», որովհետեւ ի վերջոյ բուն մրցակցութիւնը պիտի կատարուի ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ, աևոնց մարմնաւորած ԳԱՂԱՓԱՐՆԵՐՈՒՆ, քաղաքական, տնտեսական, ընկերային, մշակութային եւ դեռ՝ շատ ու շատ մարզերու մէջ լաւագոյնին հասնելու պատկերացումներուն, եւ ոչ թէ... դեղին կամ սրճագոյն մազ ունեցողներուն, սպիտակամորթին ու սեւամորթին միջեւ:

Իրական պատկերը կը բացայայտէ (եթէ թափանցենք պատկերին խորքը եւ տեսնենք նաեւ ա՛յս իրականութիւնը), որ իւրաքանչիւր թեկևածու խորքին մէջ ո՛չ թէ կուսակցութեան մր կամ անոր այս կամ այն թեւին ներկայացուցիչն է, այլ անոր թեկնածութիւնը լառաջ կը մղեն վարագոյրին ետին գործող մեծ ուժեր, ընդհանրապես՝ նիւթական մեծ կարողութիւններ կուտակած ընկերութիւններ կամ ընկերութեանց համախմբումներ. Լաւ պրպրտողը կրևայ նաեւ տեսնել, որ նոյն «ուժերը» երբեմն իրենց կառքին կը լծեն հակառակորդ ձիեր, այդպեսով ունենալու համար վախճանական շահաւորի դիրք։ (Չենք մոռցած, որ ընտրուելեն կարճ ատեն ետք, Թրափ իր առաջին այցելութեան hասցէ րնտրած էր... Սէուտական Արաբիան, հրապարակաւ ներկայացաւ զնէքերու վաճառորդ-միջնորդի դերով, իսկ վերջերս, նման «միջևորդ»ի դեր ստանձնած է այս կամ այն դեղը վաճառքի հանելու շահագրգռութեամբ)։ Սա ինքնին շահող թեկնածուն ի սկզբանէ պարտաւոր կը դարձևէ իրականացնել զինք տուեալ աթոռին հասցնողին պահանջներն ու ակրնկալութիւնները, եւ ո՛չ թէ իր կուսակցութեան կամ, աւելի՛ն, զինք ընտրող ժողովուրդին սպասումները։ Այսպէսով, կուսակցութիւնները կը դառնան շատ աւելի ձեւական եւ արժեզուրկ։

Բնականաբար պէտք չէ անտեսել միւս իրականութիւնը, որ ներկայ «ժողովրդավար աշխարհ»ին մէջ, եւ ո՛չ միայն՝ Միացեալ Նահանգներու, այս քողարկեալ բայց աղաղակող իրականութիւնը համատարած է, կը գտևէ բազմագոյն դրսեւորումներ, փորձ կը կատարուի տխուր իրականութիւնը քողարկելու «կամքի ազատ արտայայտութեան պահպանում»ի պատրանքին ստեղծումով։ Երկիրներ ու ժողովուրդներ յուցող, տագնապեցնող իրականութիւններ դուրս կը ձգուին իսկական մրցակցութեան ու պայքարի դաշտերէն, զանգուածը զբաղ կր պահուի մանրուքներով, որոնք հրապարակ կը բերուին խոշորացոյցերու տակ։ Այս մասին՝ յաջորդիւ։

բերի ընտրութեանց համար, ըստ էութեան մրցակից չունի իր կուսակցութեան մէջ։ Նոյնն էր պարագան Պարաք Օպամայի, երբ ան կը պատրաստուէր 2012-ի ընտրութիւններուն։ Անդին, դեմոկրատները առաջին փուլին հրապարակ եկան շուրջ 20 թեկնածուներով (կային նաեւ մանր թեկնածուներ, որոնց անուններն անգամ լայն յիշատակութիւն չգտան), յետոյ, ընտրապայքարի իրարայաջորդ փուլերուն, թեկնածուներու տերեւաթափ տեղի ունեցաւ, մինչեւ որ մաղին մէջ մնաց միակ թեկնածուն՝ Ճօ Պալտրն։ Չմոռuwup, nn 2016-hu, uniu humn խաղցուեցաւ հանրապետականներու զօրակայանին մեջ. Թրամփ ունէր 18 գլխաւոր մրցակից, նմանապէս բազմամարդ էր դեմոկրատ Յիլըրի Քլինթընի կուսակից մրցակիցներու ցուցակը։

Դեմոկրատներու այս տարուան ընտրապայքարին մօտէն-հեռուէն հետեւողը ականատես ու ականջալուր եղաւ այնպիսի հակադիր տեսակէտներու, անհատական տարակարծութիւններէ անդին գացող՝ գաղափարական մրցակցութիւններու, որոնք մտածել կու տան, թե արդեօք այս մարդիկը իսկապես ևոյն կուսակցութեան անդա՞մ են, թէ՞ այդ անունին տակ կը ներկայացնեն բաւական անհաշտ բեւեռներ։ Նախկին ընտրապալքարներուն ալ, իւրաբանչիւր կուսակցութեան մէջ մրցակիցներու ներկայացուցած խճանկարը շատ տարբեր չէր։ Ճիշդ է, որ ևոյևինքն Ժողովրդավարու-

մէջ է), ընտրողը ի վերջոյ կ'անդրադառնայ (արդեօք կ'անդրադառևա՞յ), թէ ստիպուած է ընտրութիւն մր կատարել ախոլեաններու միջեւ, որոնք հանդարտ դատողութեամբ՝ երբեք ալ նախընտրելիներ չէին։ Եւ իսկապէս, նախորդ ընտրութիւններեն մօտաւորապես 4 տարի ետք, այսօր ո՞վ կրնայ ձեռքը խղճին վրայ դնելով ըսել, որ ընտրեալը լաւագոյնն էր, իսկ պարտեալը, շահելու պարագային, աւելի լաւ մեկը պիտի ըլլար։ Այսինքն, քուէարկողները արդեօք երէկ Քլինթէն-Թրամփ գոլգէն աւելի լաւ երկրնտրանքի մր արժանի չէի՞ն, այսօր ինչո՞ւ հարկադրուած պիտի ըլլան ընտրութիւն կատարել Թրամփի մը եւ Պայտընի մը միջեւ, որոնց թերի վկայականները աղաղակող են։ Միացեալ Նահանգներու պէս երկիր մը չի՞ կրնար «արտադրել» իսկապէս կարող եւ իմաստութիւն ունեցող նախագահ մը...

Տխուր իրականութեան մէջ կը ցոլայ քանի մը ճշմարտութիւն։ Արձանագրենք գոնե երկուքը։

Ինչպէս նշեցինք, կուսակցութիւնները արժեզրկուած են, որովհետեւ նախ՝ թեկնածուները հրապարակ կու գան ԱՆՅԱՏԱԿԱՆ ծրագիրներով, որոնք յաճախ նուազագոյն չափով կ'արտայայտեն տուեալ կուսակցութեան տեսլականները։ Մինչդեռ, կուսակցութիւններու մրցակցութեա՛ն վրայ հիմնուած ընտրապայքար՝ պիտի նշանակեր նոյնինքն կուսակցութեան ղեկավարութեան կողմէ բոլորին տեսլականները մէկտեղող, համադրող եւ զա-

«ԳՐՕԸԱԿ»Ի ԱՌԱ*Չ*ԵՈՐԳՈՂ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂԱՓԱՐԸ ԻՏԷԱԼ ԵԻ ՈԻԺԻ ԱՂՔԻԻՐ ՄԻԱԺԱՄ**Ա**ՆԱԿ

Վաչէ Բրուտեան

«Անդրկովկասի քաղաքական ամբողջութեան լուծումով եւ Վրաստանի ու Ատրպեյճանի անկախութեան հռչակումով ստեղծուած նոր կացութեան հանդեպ, Յայոց Ազգային խորհուրդը իրեն յայտարարում է հայկական գաւառների գերագոյն ու միակ իշխանութիւն։ Որոշ ծանրակշիռ պատճառներով թողնելով մօտիկ օրերում կազմել Յայոց Ազգային Կառավարութիւն, Ազգային խորհուրդը ժամանակաւորապես ստանձնում է կառավարութեան բոլոր ֆունկցիաները հայկական գաւառների քաղաքական եւ վարչական ղեկը վարելու համար»։

Ստորագրութիւն՝ «Յայոց Ազգային Խորհուրդ, 1918, Մայիս 30»։

Ահաւասիկ Յայոց պետականութեան ծնունդը աւետող յայտարարութիւնը, ուր, բնականաբար, ոչ մեկ խօսք կար սահմաններու մասին։ Կը խօսուեր միայն «հայկական գաւառների» մասին՝ առանց նոյնիսկ նշելու այդ գաւառները, թողելով, որ նորաստեղծ պետութեան ղեկավարութիւնը, օգտագործելով յարափոփոխ պայմանները եւ միջազգային իրադրութիւնը, իրականութիւն դարձնե այն, ինչ որ անհրաժեշտ է մեր մանուկ պետութեան լինելիութեան եւ բարգաւաճումին համար։

Տարի մը վերջ արդէն՝ 28 Մալիս 1919-ին, մեր պետութեան կառավա-

րութիւնը Յայաստանը կը հռչակէ Ազատ, Անկախ եւ Միացեալ։ Քանի մը ամիս վերջ ՅՅ Դաշնակցութեան 9-րդ Ընդհանուր ժողովը կ՚որդեգրէ այդ բանաձեւը՝ իբրեւ ծրագրային առաջադրանք-նպատակ։ Այս մէկը անփոփոխ կը մնայ մեր ծրագրին մէջ մինչեւ այսօր՝ Սեւրի դաշնագրի եւ Ուիլսընի իրաւարար վճիռի իրաւական բաղադրամասերով։

Անկախութեան սերունդի տեսլականը իրականութեան վերածելու կարելիութիւնը ստեղծուեցաւ Արցախեան շարժումով, Արցախի ազատագրումով եւ պետականութեան ստեղծումով։ Եթէ Շուշիի ազատագրումը խորհըրդանիշը համարենք ատրպեճանական լուծէն Արցախի ազատագրումին, դժուար չէ եզրակացնել, որ ատիկա լուրջ եւ շօշափելի քայլ մըն է Միացեալ Դայաստան ստեղծելու ճամբուն վրայ։ Փաստօրէն, Արցախի ազատագրումով հողահաւաքի գործընթացը ճամբայ ելած պէտք է համարել։

Արդարեւ, Միացեալ, Ազատ եւ Անկախ Դայաստանի իտեալը ոչ միայն գաղափարական, այլ նաեւ շեշտակիօրէն քաղաքական արժէք է։ Մեր պետութեան համար անիկա ունի ռազմավարական նշանակութիւն, եթէ, անշուշտ, 33 իշխանութիւնները քաջութիւնը ունենան զայն որդեգրելու։

Ո՞րն է, սակայն, այս իտէալին քաղաքական-ռազմավարական արժեքը։

Առաջին՝ Սեւրի դաշնագրով Յայաստանի նորաստեղծ պետութիւնը օրինական ճանաչման կ'արժանանար ազգերու միջազգային ընտանիքին կողմե, իսկ Ուիլսընի իրաւարար վճիռը իր կարգին կը յստակացներ Յայաստան-Թուրքիա սահմանագիծը։ Իրաւարար վճիռները (բոլոր նման վճիռները) միջազգային օրենսդրութեամբ ունին պարտադիր բնոյթ խնդրոյ առարկայ երկու (կամ աւելի) կողմերուն համար։ Այն պահեն, երբ տուեալ կողմերը կը համաձայնին դիմելու իրաւարար վճիռի, սկիզբեն իսկ կ'ընդունին այդ մեկուն իրաւացիութիւնը եւ պարտաւոր են գործադրելու գայն։

Երկրորդ՝ Արեւմուտքը (օրին՝ դաշնակիցները) օրինական առումով մասնակից եւ յանձնառու եղած է թէ՛ Սեւրի դաշնագրի տրամադրութիւններուն եւ թէ Ուիլսընի իրաւարար վճիռին նկատմամբ։ Այդ յանձնառութիւնը անժամանցելի է օրինականօրէն։ Յայկական կողմին, ՅՅ պետութեան համար կը մնայ զայն անժամանցելի համարել նաեւ քաղաքականօրէն, եթէ ցուցաբերուի համապատասխան կամքը։ Այս կէտը կենսական է, որովհետեւ Արեւմուտքը, մասնայատուկ կերպով Եւրոպական միութիւնը եւ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, հայ ժողովուրդին պարտական են վերոնշեալ յանձնառութեան բերումով։

Պաշտօնական Երեւանը իր արտաքին յարաբերութեանց օրակարգի սեղանին անպայման պէտք է դնէ պարտապանութեան այս հարցը, որովհետեւ ատիկա հենքն իսկ է մեր պետականութեան լինելիութեան։ Մեր կողմէ այս հարցի օրակարգի վրայ պահուիլը մեզմէ կը վանէ նաեւ այն անհարկի ճնշումները, որոնց կ՚ենթարկուի մեր երկիրը ամեն քայլափոխի, Արեւմուտքեն ըլլայ ատիկա թե հիւսիսեն։ Յայաստանով ու տարածաշրջանով շահագրգիռ ուժերը ոչ միայն «պահանջ» չեն կրնար ունենալ մեզմե, այլեւ իրենք են, որ պիտի դրուին պարտապանի դիրքերուն։ Յայաստանը կարիքը ունի իր կենսական (ու արդա՜ր) տարածքին, այն տարածքին, որմով կը բնութագրուի Միացեալ Յայաստանը, որպեսզի կարենայ գոյատեւել ու բարգաւաճիլ։

Երրորդ՝ վերանկախացած Յայաստանի պարագային Լեւոն Տէր Պետրոսեանի վարչակարգը Յայոց Ցեղասպանութեան ճանաչման գաղափարին մէջ կը տեսնէր միայն ու միայն ատոր բարոյական բաղադրամասը, եւ ևոյն այդ ճանաչումը մաս չէր կազմեր վարչակազմի արտաքին քաղաքականութեան։ Յաջորդող երկու նախագահներու՝ Ռոպերթ Քոչարեանի եւ Սերժ Սարգսեանի պարագային ճանաչման հարցը ոչ միայն մաս կազմեց երկրի արտաքին քաղաքականութեան, այլեւ հարստացաւ «հետեւանքներու վերացում» հասկացութեամբ, որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ հայութեան բազմամակարդակ ու արդար պահանջատիրութեան դիւանագիտական բանաձեւումը՝ իր բոլոր բաղադրամասերով։ «Յետեւանքներու վերացում» տարազը նաեւ ամրագրուեցաւ Ցեղասպանութեան համազգային հռչակագրով (յունուար 2015)։ Ն. Փաշինեանի իշխանութեան օրով ցարդ «հետեւանքներու վերացումի» գաղափարը հնչեղութիւն չէ ստացած միջազգային հարթակներու վրայ։ Ոչ միայն այդ, այլեւ վերջերս նոյնիսկ փորձ կատարուեցաւ 2015-ի համահայկական հռչակագրին մէջ ամրագրուած «Յիշում Ենք եւ Պահանջում» տարազը փոխարինել միայն ու միայն... «Յիշում Ենք»ով։

Այս վարքագիծը կը յանգեցնէ հայկական դիրքերու տկարացումին։ Փաստօրէն, այսօր Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Լաւրովի յուշումով Արցախի կապակցութեամբ բանակցութիւններու սեղանին դրուած է տխրահռչակ «փուլային» տարբերակը, որ էապես անընդունելի է 33 Դաշնակցութեան համար։ «Փուլային» տարբերակին սեղան բերուիլը ինքնին հետեւանք է մերօրեայ պաշտօնական Երեւանի դիւանագիտական միտքին մօտ Միացեալ Դայաստանի գաղափարի բացակայութեան։

33 Դաշնակցութեան համար, կը կրկնենք, Արցախի ազատագրումը Միացեալ Յայաստան կերտելու ճամբուն վրայ գոյութիւն ունեցող փուլերեն մեկն է։ Մենք խնդիր ունինք առաջին հերթին տիրութիւն ընելու Սեւրով եւ նախագահ Ուիլսընի վճիռով ամրագրուած մեր իրաւունքներուն։ Այս ընելով՝ իր տրամաբանական պարունակին մեջ զետեղած կ՛ըլլանք նաեւ ազատագրուած Արցախին տիրութիւն ընելու մեր վարքագիծը, որովհետեւ, ինչպես ըսինք, Արցախի ազատագրումը մենք կը համարենք կենսական քայլ մը, փուլ մը Միացեալ Յայաստան ստեղծելու մեր ճիգերուն մեջ։

Յետեւաբար դժուար չէ նկատել, որ Միացեալ Յայաստանի իտէալը ոչ միայն գաղափար, այլեւ ուժի անսպառ աղբիւր է մեր երկրի լինելիութեան, կենսունակութեան եւ բարգաւաճումին համար, եթէ մեր պետութիւնը ցուցաբերէ անհրաժեշտ կամքը։

Պաշտօնական Երեւանը պարտաւո՛ր է ցուցաբերել այս կամքը՝ ի խնդիր մեր ազգի ու պետութեան ապագային։

ՎԱՐՉԱՊԵՏ...

♥Մկիզը՝ էջ 3

համար։

Չուգադիպութիւն, կամ գուցէ նախախնամութեամբ կանխորոշուած օրինաչափութիւն է, որ այս օրերին մենք տօնում ենք նաեւ Շուշիի ազատագրումն ու Արցախի պաշտպանութեան բանակի ստեղծումը։ Իրադարձութիւններ, որոնք բացառիկ նշանակութիւն ունեցան մեր նորագոյն պատմութեան համար։ Շուշիի ազատագրումն ազդարարեց Արցախի ացատագրման սկիզբը։ Պսակուելով փայլուն յարթանակով՝ այն իր հերթին դարձաւ մեր ժորովորի անվտանգութեան ապահովման եւ խաղաղութեան պահպանութեան առհաւատչեան։ Այսօր եւս մենք հաստատակամ ենք. Արցախի Յանրապետութեան ժողովրդի ակվտակգութիւկն ու ինքևորոշման իրաւունքի իրացումը սակարկութեան առարկալ չեն։ Դրանք բացարձակ արժեքներ են մեզ համար:

Յիշենք եւ արժանին մատուցենք Շուշիի եւ ողջ Արցախի ազատագրման համար զոհուած մեր հերոսներին։ Նրանք կանգնեցին նոյնքան ամուր, որքան իրենց պապերը մօտ կես դար առաջ՝ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմում։ Յիշենք ապրիլեանքառօրեայ պատերազմում ընկած մեր երիտասարդներին՝ մեր նորօրեայ հերոսներին, ովքեր իրենց կեանքով ապացուցեցին, որ անմար են մեր ժողովրդի ազատատենչ ոգին եւ կամքը։

Փա՛ռք հայ ժողովրդի ազատութեան համար մարտնչած բոլոր հերոսներին։

Կեցցէ՛ յաւիտենական Յայաստանը»։

ՄԻ՜ՏԿԱՐԱՅՆԵՔ...

₩Մկիզբ՝ էջ 3

ընել։ Մենք դիմադրեցինք։ Սփիւռքը անկախ էութիւն է, պէտք է անկախ ըլլայ, եւ պէտք չէ տկարացնել Սփիւռքը։ Եթե փորձ ըլլայ բաժնելու Սփիւռքը, ան անխուսափելիօրեն կր տկարանալ, իսկ Սփիւռքը Չայաստանի համար անփոխարինելի աղբիւր է։ Թէ՛ հայապահպանութեաև, թէ՛ Չայ Դատի պաշտպանութեաև աշխատանքներուն համար Սփիւռքը անպաշտօն դիւանագիտութիւն կր վարէ։ Սփիւռքը լառաջ կր մղէ միջազգային ատեաններու մէջ Արցախի ճանաչումին գործրնթացր։ Այնպես որ մի' տկարացնեք Սփիւռքը եւ մի՛ փորձէք Սփիւռքը ծառայեցնել այլ նպատակներու», րսաւ ան։

Յռիփսիմէ Յովիաննիսեան

ԺՈՂՈՎՐԴԱԳՐՈ**ԻԹԻԻ**Ն - ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՎԵՐԱՊՐՈՂՆԵՐՈՒ ԱՆՈՒԱՆԱՑԱՆԿԸ

Յեղինակ՝ Թոտ Շաֆրեն (Բարիկեան), 11/05/2020 (վերջին փոփոխութիւն՝ 11/05/2020)

«Houshamadyan.org»

Մուտրոսի զինադադարը, որ կը կնքուի Յոկտեմբեր 1918-ի վերջաւորութեան, վերջ կը դնե Օսմանեան Կայսրութեան Առաջին Յամաշխարհային Պատերազմին մասնակցութեան։ Պատերազմի ժամանակներու կառավարութիւնը կը տապալի եւ Յայոց Ցեղասպանութեան գլխաւոր դահիճները փախուստ կու տան կայսրութենեն։ Դաշնակից ուժերու ճնշումին տակ, թրքական նոր կառավարութիւնը արտօնութիւն կու տայ հայ վերապրողներուն վերադառնալու իրենց հայրենի քաղաքներն ու գիւղերը։

Դաշնակից ուժերը կը տիրէին Պոլիսի, Կիլիկիոյ, Լիբանանի եւ Սուրիոյ, բայց անոնք ուղղակի ազդեցութիւն չունէին Թուրքիոյ ներքին գաւառներու կացութեան վրայ։ Դայ վերապրողները իրենք զիրենք գտան այս անորոշ վիճակին մէջ, երբ անդին իրենց քաղաքներն եւ գիւղերը՝ ամայացած էին։ Միքայէլ Միքայէլեան՝ Արաբկիրէն երիտասարդ մը, Ցեղասպանութեան մասին իր յուշերուն մեջ կը պատմե, թե ինչպես իշխանութիւնները կը համախմբեն վերադառնալ փափաքող հայերըայս պարագային Ուրֆայի մեջ-, 1918-1919 ձմրան։ Ան կը մեկնի առաջին խումբին հետ, որ կը բաղկանար 50 hոգիէ՝ թուրք երեք ոստիկաններու ուղեկցութեամբ, եւ ճամբայ կ'իյնան Ուրֆա-Ատիյաման-Մալաթիա-Խարբերդ/Մեզիրէ ճանապարhով։ [1]

Այդ ժամանակներուն, American Committee for Relief in the Near East կազմակերպութիւնը - որ հետագային պիտի կոչուէր Մերձաւոր Արեւելքի Նպաստամատոյց Կոմիտէ (Near East Relief) -, hulunjululu u2խատանք կր տանէր հայ եւ ոչ-հայ աղետեալներու օգնութեան ի խընդիր։ Նպաստի առաջին նաւր Ամերիկայէն ճամբայ կ'ելլէ 1919 Յունուարի սկզբին եւ փետրուարի կէսերուն անձնակազմի շուրջ 250 անդամներ նոյնպէս կ՚ուղեւորուին։ [2] Նպաստի տարածքը բաժնուած էր զանագան մասերու. Խարբերդի մասնաճիւղը կ՚րնդգրկէր Մալաթիան եւ Արաբկիրը։ Այս վերջինը աշխարհագրականօրեն կը համարուեր Near East Reliefh աշխատանքներուն «ամենեն ներքին կայանը»։ [3] ձենրի Ռիկկզ (Henry Riggs)՝ Խարբերդի մասնաճիւղին պատասխանատուն էր։ Կարտինըր Մինզ (Gardiner Means) Արաբկիր կ'այցելէ Յուլիս 1919-ին։ Բայց նպաստի կարեւորագոյն աշխատանքները ծայր կ'առնեն միայն Սեպտեմբերին եւ Նոյեմբերին, երբ hnu կը ժամանեն YMCA կազմակերպութեան անդամ Էլզի Թաննը (Elsie Tanner), որ կը ստանձնէ որբանոցի պատասխանատւութիւնը, ձերպըրթ Քնափփ (Herbert Knapp), որ կը դառնայ Արաբկիրի կայանին տնօրենը եւ Պեսսի Մըրտոք (Bessie Murdock), որ

կը ստանձնէ դարմանատունը։

Դիկկզ իր տրամադրութեան տակ ուներԽարբերդիայս ամբողջ տարածքեն վերապրողներու ցանկեր. անոնց թիւը կը հասներ շուրջ 13 հազարի։ Գիտենք, որ Սեպտեմբեր 1919-ին այս ցանկերը կը ղրկուին Ամերիկա, այն յոյսով որ անոնք լոյս պիտի տեսնեն հայկական թերթերուն մէջ եւ այս ձեւով՝ «[NER-ի]

պիւտճեեն մեծ բեռ մը պիտի իջներ, երբ բաւարար չափով դրամական փոխանցումներ պիտի սկսէին կատարուիլ»: [4] Այս կախաձեռևութիւնը իր սպասուած արդիւնքը կու տայ, նկատի ունենալով որ հայ անհատներու կողմէ Ամերիկայէն առաքուած գումարներուն յատկաևշական տոկոսը հասցէագրուած էր Խարբերդի շրջան։ [5] Արդ, NER-ը կը հիմնէ դրամական անհատական փոխակցումներու առանձին բաժանմունք մը՝ այս առաքումներով զբաղելու եւ աևոնց ճիշդ հասցէին յանձնումը ապահովելու համար։ Կարգ մը պարագաներու ամիսներ կը տեւէր հեռաւոր գիւղի մը մէջ վերապրող մը գտևելը։ 1919-ի վերջը մօտաւորապէս 92 հազար տոլար այս բաժանմունքին ճամբով հասած էր Խարբերդի միաւորին։ [6]

Ինչպես նախատեսելի էր, Թուրքիայէն դուրս ապրող հայ ընտանիքի անդամներ անձկալից կ՚ուզէին իմանալ թէ վերապրող հարազատներ ունէ՞ին կամ ոչ։ Այս իմաստով ալ, Միացեալ Նահանգներու Արաբկիրի հայրենակցական միութիւնը, 1917-ին գումարած իր համագումարին ընթացքին որոշում կ'առնէ՝ ստեղծել յատուկ մարմին մը՝ վերապրողներուն նպաստելու նպատակով։ Այս մարմինը կ'անուանուի Արաբկիրի վերաշինութեան միութիւն. անիկա կը կազմակերպէ դրամահաւաք եւ կը կարգաւորէ նպաստի բաշխումը վերապրող աղետեալներուն եւ որբերուն։ [7]

Բացի ասկէ, Վերաշինութեան միութիւնը քարոզչական արշաւ կը մղէաշխարհի տարածքին հայկական թերթերուն եւ եկեղեցիներուն մեջ՝ խնդրելով վերապրողներէ, որ կապ պահեն Պոսթոնի իրենց կեդրոնին հետ։ Պարզ է որ վերապրողները կ՚ուզէին իմանալ իրենց հարազատներուն հասցէները, իսկ Պոսթոնի կեդրոնը այս իմաստով տեղեկու-

թիւնները համակարգելու միջնորդի դերը կը սկսի խաղալ։

Ինչ որ աւելի կարեւոր է, Արաբկիրի Վերաշինութեան միութիւնը որոշում կ'առնէ հրատարակել Արաբկիր քաղաքի եւ շրջակայ գիւղերու վերապրողներու ամբողջական ցանկը։ Այս նպատակով, անոնք քով քովի կը բերեն գոյութիւն ունեցող զանազան ցանկերը եւ

կը հրատարակեն աւելի քան 2500 անուն հաշուողցանկ մը, ուրնշուած է վերապրողին Արաբկիր քաղաքի որ փողոցեն ըլլալը, որ գիւղեն ըլլալը, որ որբանոցին մեջ գտնուիլը եւ ոմանց ալ՝ Դալեպ գտնուիլը։

Near East Relief-ի Խարբերդի միաւորը ինքն է, որ 1919-ի ամրան վերջը հաւաքած է շատ մը վերապրողներու անուններ, նոյնիսկ կարելի է ըսել անոնց մեծ մասը։ Երիտասարդ Միքայէլեանը, որուն անունը աւելի վերը լիշուեցաւ, այդ ժամանակ կը մնար Մեզիրէ եւ իբրեւ թարգմանիչ/քարտուղար պաշտօնի կոչուած էր Ռիկկզի կողմէ։ [8] Յաւանական է, որ ինք եւ իր նման ուրիշներ ճամբորդած են Խարբերդի այս ամբողջ տարածքին՝ վերապրողներու անունները արձանագրելու համար։ Շատ տրամաբանական է նաեւ, որ Միքայէլեան այս նպատակով ալ գացած է Արաբկիր, նկատի ունենալով որ այդ քաղաքի ծևունդ էր։

Այսաշխատանքներունարդիւնքը հանդիսացող գիրքը ունի նաեւ նախաբան մը, որ 3 Ապրիլ 1920 թուակիր է։ Այս կը նշանակէ որ 2020-ը Պոսթոնիայս հրատարակութեան 100 ամեակն է։ Անիկա կը վաճառուէր 15 սէնթի։ Կարելի չեղաւ ամերիկեան գրադարաններու մէջ գիրքին բնագիրը գտնել։ Բայց 2000-

ական թուականներուն, Երեւանի մեջ սահմանափակ տպաքանակով կը հրատարակուի նմանագիր մը, որմե օրինակներ կարելի է գտնել Յայաստանի գրադարաններուն մեջ։

ՅալԷպ, 1954. ՅալԷպի Արաբկիրի Յայրենակցական Միութեան կողմէ կազմակերպուած հաւաքոյթ մը։

Յայկական մամուլին մեջ կարելի է գտնել զանազան անուանացանկեր, մանաւանդ որբերու վերաբերող, բայց այս գիրքը աննախընթաց է այն իմաստով, որովհետեւ գոյութիւն չունի աշխարհագրական յատուկ վայրի մը վերաբերող վերապրողներու ամբողջական ցանկ մը պատրաստելու նման փորձ։ Այս հրատարակութիւնը գրաւոր փաստ մըն է ո՛չ միայն վերապրողներուն, այլ նաեւ բոլոր անոնց համար,

որոնք վերադարձան Արաբկիր կամ անոր շրջակայ գօտին, նոյնսիկ եթե անիկա կարճատեւ եղաւ:

Յատուկ շնորհակալութիւններ գիտաշխատող Խաժակ Դրամփեանին (Երեւան), որ քանի մը տարի առաջ յաջողեցաւ նմանագիր այս գիրքեն օրինակ մը ձեռք ձգել։ Վերապրողներու անուանացանկին մեքենագրութիւնը սիրայօժար ստանձնեցին Յասմիկ Քիւրտեան եւ Մայք Պեք՝ Յայկական ծագումնաբանութիւն Facebook-ի էջեն, ինչպես նաեւ Խաժակ Դրամփեան։

- [1] Տոքթ. Միքայէլ Միքայէլեան, Յիսուն տարիներ առաջ, Պէյրութ, 1974, էջ 125-132։
- [2] «Relief for the Near East: Two Ships, with Workers and Supplies, Left This Port Yesterday,» New York Times, 17 Յուևուար 1919, էջ 7։
- [3] «Harpoot News,» Near East Relief, ներքին տեղեկատու, նախապես կը կոչուեր The Acorne (SALT Research), 30 Ապրիլ 1922։
- [4] «Individual Remittances,» The Acorne, ևերքին տեղեկատու, SALT Research, 13 Սեպտեմբեր 1919։
- [5] «Նիւ Եորքեն նոր ստացուած տեղեկատուական թերթիկ, թիւ 24, կը պարունակե 520 առանձին նիւթ, ընդհանուր գումար՝ 28.082,81 ամերիկեան տոլար։ Այս նիւթերեն 262-ը, այլ խօսքով 10.472,74 ամերիկեան տոլարը կը վերաբերի Խարբերդի միաւորին», «Individual Remittances,» The Acorne, ներքին տեղեկատու (SALT Research), 8 նոյեմբեր 1919։
- [6] «The Department of Individual Remittances,» The Acorne, ևերքին տեղեկատու (SALT Research), 1 Մայիս 1920։ Այս բաժանմունքին արխիւները կրնան շատ կարեւոր աղբիւր հանդիսանալ ընտանեկան պատմութիւններ ուսումևասիրողներուն համար։Այսուհանդերձ, ծաւալուն թղթակցութիւններու եւ արձանագրութիւններու այս նիւթերը բացակայ են Ամերիկայի արխիւներուն մէջ։Որոշ օրինակներ կարելի է գտնել American Board of Commissioners for Foreign Missions-ի Պոլսոյ մասնաճիւղի արխիւներուն մէջ։ 1918-էն սկսեալ եւ մօտաւորապես տաս տարիներու ընթացքին, շուրջ 4.1 միլիոն ամերիկեան տոլար փոխանցուած է այս բաժանմունքին ճամբով (James L. Barton, Story of Near East Relief (1915-1930)։ An Interpretation, էջ 407)։
- [7] Անդրանիկ Փոլատեան, Պատմութիւն հայոց Արաբկիրի, Նիւ Եորք, 1969, էջ 592-3։
- [8] Միքայէլեան, Յիսուն տարիներ առաջ, էջ 133-137։ Միքայլեան «Եփ-րատ» գոլէճի աշակերտ էր, երբ Ռիկկզ այդ ժամանակ՝ Առաջին համաշխարհա-յին պատերազմէն առաջ, նոյն հաստատութեան տնօրէնն էր։

Փաստաբանին Անկիւնը

ԻՄԱՆԱՆՔ ԵՐ ՊԱՇՏՊԱՆՈՐԻՆՔ

Փաստաբան Մարիա Գաբրիէլեան

«Գանձասար»ի այս սիւնակը կը միտի իրազեկ դարձնել հասարակութիւնը զինք հետաքրքրող սուրիական օրէնքներուն։ Առ այդ, պատրաստակամ ենք ընդունելու օրէնքներու վերաբերող ձեր լուսաբանական հարցումները եւ թերթին ճամբով պատասխանելու անոնց։

Ձեր հարցումները կրնաք ուղարկել հետեւեալ ելեկտրոնային հասgԷին (E-mail) mariavaroujankaprielian@hotmail.com:

Մեր իրաւունքները պաշտպանուած են օրենքներով՝ իմանանք եւ պաշտպանուինք։

«Գաևձասար»

Շուրջ երկու ամիսէ ի վեր թագավարակին պատճառով Սուրիոյ բոլոր դատարանները փակուած են։ Բազմաթիւ քաղաքացիներու դատական գործերը առկախուած են եւ այդ մէկը զանազան բարդութիւններ յառաջացուցած է։

Տակաւին յստակ չէ, թէ դատարանները բացուելէ ետք որքան ժամանակի պիտի կարօտի կուտակուած եւ կիսաւարտ դատերը կարգի դնելը եւ անոնց դատավարութեան ժամկէտները ճշդելը։

Այս կացութիւնը առիթ ստեղծեց, որ մարդիկ իմանան, որ դատարանը միակ համակարգը չէ, որուն կարելի է դիմել հարցեր լուծելու համար։

Այսի՞նքն։

Այսինքն դատարանին կողքին կա՞յ այլ կառոյց մը, որուն ճամբով կարելի է հարց լուծել:

Յառաջացած կառոյց չկայ։ Սակայն կարելի է յառաջացնել այդ կառոյցը որեւէ պահու։

Ինչպէ՞ս։

Ուրեմս, Սուրիական օրենքը, յար եւ նման բազմաթիւ երկիրներու օրենքներուն, կ'արտօնե դատարանեն դուրս իրաւարարութիւնը։ 2008-ի սուրիական թիւ 4 օրենքին համաձայն, Սուրիոյ քաղաքացին իրաւունք ունի դատարանի փոխարեն դիմելու իրաւարարութեան։

Ինչո՞ւ մարդիկ դատարանի փոխարէն կը նախընտրեն դիմել իրաւարարութեան։

Շարք մը պատճառներով, որոնցմէ.

ա.-Դարցի լուծման արագ ընթացք ապահովելու, հետեւաբար ժամանակ խնայելու:

բ.-Իրաւարարը կամ իրաւարարները ընտրելու ազատութիւն ունենալու:

գ.-Ծախսերու խնայողութիւն կատարելու։

Իսկ իրաւարարի վճիռը օրինական ի՞նչ բնոյթ ունի, այսինքն՝ ան դատական վճիռի համազօ՞ր է։

Այո՛, hամազօր է, պայմանաւ, որ գործադրման դրոյթ կամ բանաձեւում ստանալ։

Ամեն տեսակի հարցերու համար կարելի՞ է դիմել իրաւարարութեան։

Ո՛չ։ Կարելի չէ դիմել իրաւարարութեան այն հարցերուն պարագային, ուր ինքնին հաշտութեան դիմելը թոյլատրելի չէ, կամ երկրի ընդհանուր կանոնագիրին դէմ է։

Կարելի չէ նաեւ դիմել իրաւարարութեան ազգային պատկանելիութեան (քաղաքացիութեան) կամ անձնական իրաւանց եւ կարգավիճակի հարցերով։

Իրաւարարութեամբ հարցը լուծելու համաձայնութիւնը բանաւոր կրնա՞յ ըլլալ։

Ո՛չ։ Յարկաւոր է, որ ան գրաւոր ըլլայ։

Իրաւարարական յանձնաժողովի ճշդուած թիւ կա՞յ։

Իրաւարարական յանձնաժողովը կողմերու համաձայնութեամբ բաղկացած կ՚ըլլայ մէկ կամ մէկէ աւելի իրաւարարներէ։ Եթէ կողմերը համաձայնած չըլլան իրաւարարներու թիւին շուրջ, անոնց թիւը երեք կ՚ըլլայ։ Ամէն պարագայի հարկաւոր է որ կենտ թիւ ըլլայ։

Պայմա՞ն է, որ իրաւարարը փաստաբան կամ իրաւաբան ըլլայ։

Ո՛չ, նման պայման չկայ։ Իրաւարար կրնայ ըլլալ տասնութ տարեկանեն վեր լիիրաւ եւ մտային բանականութեան տէր, հաւասարակշռուած եւ փորձառու մարդը, որ կը վայելէ բարի կենցաղ, օրինակելի վարք ու բարք եւ ամենակարեւորը՝ վստահելի է եւ անաչառ։

ԵՐԲ ՅՈՒՍԱՍ

Խորեն Քինյ. Պերթիզլեան

Երբ յուսաս Տիրոջ թանկագին խոստումները յիշելով՝ արտայայտութիւնդ կ՚ըլլայ մխիթարական։

Երբ յուսաս կասկածներդ մէկդի ձգելով՝ կը հարթուի հարցեր լուծելու ճամբան։

Երբ յուսաս նոյնիսկ տագնապներուդ միջոցին՝ անսպասելի հրաշքներ տեղի կ՚ունենան։

երբ յուսաս հակառակ դժուար պայմաններուն՝ կը բազմապատկուի ուժը տոկունութեան։

Երբ յուսաս բարին ակնկալելով՝ աղօթքներդ չեն մնար անպատասխան։ Երբ յուսաս հոգերդ Տիրոջ յանձնելով՝ առանց կաշկանդուելու կ'ապրիս ներկան։

երբ յուսաս Աստուծոյ հովանիին ապաւինելով՝ չես մնար անպաշտպան։ Երբ յուսաս ներումի շնորհքին՝ Քրիստոսի արեամբ կ՚առաջնորդուիս փրկութեան։

Երբ յուսաս աստուածային միջամտութեան՝ գաղտնի թակարդներ վնաս հասցնելու անկարող կ՚րլյան։

Երբ յուսաս Աստուծոյ անհուն ողորմութեան՝ սրտաբուխ փափաք մը կը մոէ խոստովանութեան։

Երբ յուսաս յաւիտենականութեան՝ ժամանակաւոր արժէքներուն կու տաս ճիշդ գնահատական։

Երբ յուսաս առատ հունձքին՝ պիտի դառնաս ժիր սերմնացան։

Երբ յուսաս արդար վաստակի արդիւնքին՝ պիտի մերժես կեղտ հաշիւները խաբէական։

Երբ յուսաս Յարութեան Կիրակիին՝ Աւագ Ուրբաթի դառն բաժակեն պիտիըմպես անպայման։

Երբ յուսաս Ելն Ի Վիրապին՝ Մուտն Ի Վիրապի ուղին պիտի ընտրես անվարան։

Երբ յուսաս Տիրոջ երկրորդ գալուստին՝ կարօտալի սիրով պիտի սպասես Երկնաւոր Փեսան։

Երբ յուսաս Աստուծոյ հայրական խնամքին՝ պիտի մատուցես աղօթաբոլր խօսքեր գոհաբանական։

Երբ յուսաս հակառակ պղտոր ներկային եւ մութ գալիքին՝ պիտի ըլլաս հաւատաբոյր անդաստան։

Երբ յուսաս հակառակ յուսահատեցնող երեւոյթներուն՝ դուն կանթեղ ես Լուսաւորչեան։

Երբ յուսաս հակառակ եսի փուշին եւ նախանձի թոյնին՝ հոգիով եղար արիական։

երբ յուսաս առանց կառչելու նիւթի հրապոյրին՝ պիտի կոչուիս հաւատքի ախոյեան։

երբ յոյսդ ապրող է հակառակ օրերուն ողբերգական՝ դուն կ՚ըլլաս աւետաբեր երգարան։

երբ յուսաս անխախտ հաւատքով՝ կը ստանաս պատուաստ դիմադրողականութեան։

Երբյուսաս երկնաւոր բժշկապետին դիմելով՝ կը գտնես ցաւերուդ դարման։

Երբ յուսաս ժպիտով՝ վշտահարներուն հիւանդապահն ես կամաւորական։

Երբ յուսաս դրական խօսքով՝ խռովածներուն հոգատարն ես շտապ օգնութեան նման։

Երբ յուսաս ծառայելով՝ անօգնականին խնամատար ես սիրողական։ Երբ յոյսդ շողուն է նոյնիսկ խաւարախիտ ժամանակներուն՝ լաւատեսութիւն ներշնչող ես տեւական։

trthuth... ♥*Uhhap`t9 3*

եան յայտարարութեան նախօրեակին։ Սակայն վերջերս քաղաքային իշխանութեան՝ երկրին մեջ տիրող իրադրութենեն կտրուած քննարկումները Մահաթմա Կանտիի արձանի տեղադրման մասին, մեզ մղեցին այս հարցը հրապարակաւ արծարծելու։

«33Դ Երեւանի Քաղաքային Կոմիտեն իր հերթին կը մերժե քաղաքապետարանի մերժողական պատասխանը եւ պիտի շարունակե հետամուտ ըլլալ Արամ Մանուկեանի արձանի դիմաց ճարտարապետական չափանիշներուն համապատասխան ցուցանակի տեղադրը-

ման արտօնութեան ձեռքբերման։ Այս իմաստով հրապարակաւ կը դիմենք Երեւանի Աւագանիի բոլոր խմբակցութիւններուն՝ այս հարցը քննարկելու Աւագանիի յաջորդ նիստին եւ հաստատելու 33Դ Երեւանի Քաղաքային կոմիտէի առաջարկը։

Իսկ ինչ կը վերաբերի պատասխան նամակին մեջ նշուած երկրորդ կէտին՝ Առաջին Յանրապետութեան կառավարութեան շենքի ճակատին ցուցանակ տեղադրելուն, որ դարձեալ առաջարկած էինք քաղաքապետարանին եւ համաձայնութիւն ստացած, ապա էսքիզի պատրաստութեան աշխատանքները արդեն կ՚ընթանան, եւ շուտով նախագիծը պիտի ներկայացնենք քաղաքային իշխանութիւ ններուն», յիշուած է հաղորդագրութեան մէջ։

ԾԱՌԵՐՍ ՈՒ ԵՍ Ա՛Լ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՉԵՆՔ

Սեւան Ասատուրեան-Մանճիկեան

Ծերուն վաթսունը բոլորած հողագործ մըն էր։ Ան աշխատասեր ու աշխուժ պարտիզ պան մըն էր. առողջ ու կայտառ մարմինով։ Ան արդար կաթով ու կարագով սնանած ու իր մօր թխած թոնիրի հացով միայն կշտացած էր։ Երիտասարդ սերունդին նախասիրած ճաշատեսակը խորթ կը թուէր իրեն,

հետ ինչեր ըսես չէր խօսած, իր ուրախութիւննու դժուարութիւնները բաժնեկցած էր անոնց հետ, որքան թեթեւցած էր, երբ անոնց պատմած էր իր հոգերն ու դժուարութիւնները։ Ան նոյնիսկ իր բոլոր գաղտնիքները անոնց վստահած էր։

Սակայն եկուր տես, որ այս վերջին քանի մը տարուան ընթացքին

սակայն այս ամենը մեկ կողմ, Քեսապն ու անոր հողը մեկ կողմ, որովհետեւ ան Քեսապի հողին մեջ իր արմատները խորունկ նետած էր։ Ան շնչած ու ապրած էր անոնցմով, սիրտն ու հոգին այդ հողեն սնանած էին։

Ծերուն մանկութիւնը, պատանեկութիւնն ու երիտասարդութիւնը հոն անցուցած էր ու մինչեւ այսօր երիտասարդութեան փուլի յիշատակներով կ'ապրէր։ Այդ հողին հետ օր անցուցած էր։ Յողագործ պէտք է ըլլաս, որ հասկնաս թէ ի՞նչ կը նշանակէ օր անցընել պարտէզի հողին հետ։ Այդ կը նշանակէ ձմրան պաղին ու բուքին, երբ խնձորենիի ծառերը կը խնամես, հողը կը դարձևես, կը դեղես ծառերը, մարմինդ անոնցմով կը տաքնայ, իսկ ամրան ու աշևան տաքին, կը դեղես, կը ջրես եւ խնձոր քաղելեն ետք, ծառի շուքին տակ, այդ ծառի կոճղին յենած, բազուկդ ծածկող շապիկի ծայրով երբ քրտինքդ կը սրբես, այդ վալրկեաններուն ապրումը աշխարհի գահով չես փոխեր։

Ծերուն պարտէզին ծառերը մէկ-մէկ կը ճանչնար, այնպէս ինչպես իր զաւակները։ Իւրաքանչիւր ծառին կարողութիւնը, տկարութիւնը, հիւանդութիւնը եւ ինչ բերք պիտի տայ գիտէր։ Ան քաջատեղեակ էր այդ բոլորին։ Ինչպէ՞ս չճանչնար այդ ծառերը։ Իր հօր հետ տնկած ծառերը ծերացած էին մէկ առ մէկ, «փոտած» էր զանոնք ու նորը տնկած, անոնց ծաղկումին հետեւած էր օր առ օր, շաբաթ առ շաբաթ, մինչեւ որ հասակ առին անոնք, իր զաւակներուն հետ այդ ծառերն ալ մեծցուցած էր։ Իր զաւակները բանէ մը չէր զրկած, անշուշտ ծառերն ալ ոչ մեկ բանե զրկած էր։ Այդ պարտէզի ծառերուն

Ծերուն առաջուան նման երբ պարտեզ իջներ ու աշխատանքի աւարտին տուն վերադառնար, յոգնած կը զգար։ Նախապեսքիչ մը «պըր գուժերկիմ» երբ կ՝ ըսեր, քսան վայրկեանեն կազդուրուած ու կայտարոտքի կ՝ ելլեր, իսկ հիմա քսան վայրկեանը եղած էր մեկ ժամ ու երբեմն աւելի եւ դեռ յոգնած կը գզար։

Այս աշնան, երբ խնձորի բերքահաւաքի ժամանակը կը մօտենար, Ծերուն պարտեզին ծառերը ու անոնց տուած բերքը աչքէ կ'անցըներ։ Կինը «ըրաֆին» ծայրեն, սուրճի ափսեն ձեռքը, ծառի մը շուքին տակտեղաւորուեցաւ, խնձորի սնտուկի մը վրայ նստելով ուրիշ սնտուկի մը վրայ սուրճի ափսէն տեղաւորելէ ետք ամուսինը կանչեց սուրճ խմելու։ Կինը շատ լաւ գիտէր, որ Ծերուն պարտէզին մէջ նստած սուրճ խմելու պահը շատ կր սիրէր։ Ծերուն դանդաղ քայլերով մօտեցաւ ծառի շուքին, լայնկեկ քարի մր վրալ տեղաւորուեցաւ, երկար շունչ մը քաշեց ու կնոչմե սուրճին գաւաթը wnwl:

- Ո՞ւր գացիր մտքով,- հարցուց կինը,- ծառերը ուշի-ուշով կը դիտես, ի՞նչ կայ միտքդ նորեն։
- Քանի մը ծառ կայ պէտք է փոտեմ, ու տեղը նորը տնկեմ, այդ ծառերը կը դիտեմ,- պատասխանեց Ծերուն։
- Ա՛լ ինչ պիտ ընենք նոր ծառը, ոչ քո՛ւ, ոչ ալ իմ տարիքս պարտեզի տարիք են, մինչեւ նոր ծառը «հասնի» (պտուղ տայ), դուն եօթանասուն կր հասնիս,- պոռթկաց կինը։
- Շատ կը խօսիս։ Ես դեռ երիտասարդ եմ,- պատասխանեց Ծերուն յօնքերը կիտելով։
- Խելքդ գլուխդ հաւաքէ՛, ճիշդ է որ երիտասարդ ես դեռ, բայց ա՛լ որու համար ծառ տնկել։ Չաւակ-

ԿՍՄԻԹ

Ե՞րբ Մսրդսսսոր Զրդյծը Մշսկոյթը Պրչը Վերկնեն

Ф2шկи

Այնքան դժուա՞ր բան է հայկական-քաղաքական մեր մշակոյթին մէջ քաղաքակիրթ զրոյցն ու բանավէճը։ Յաշիւ մաքրելու բիրտ ձեւերո՞վ խօսք պիտի հասկցնենք իրարու։

8 Մայիսին Յայաստանի Ազգային ժողովին մէջ տեղի ունեցած ծեծուըռտուքը անգամ մը եւս հարցականներ կը ստեղծէ արտասանուած լոզունքներուն, ժողովրդավարութեան, թաւշեայ տրամաբանութեան հասկացութիւններուն գործնականացման ճամբուն վրայ։

Ինչո՞ւ այսքան ատելութեամբ կը գոռանք մեկս միւսին երեսին։ Միթե՞ քաղաքական դաշտի կաշկանդումներուն արդիւնքով չէ տեղի ունեցածը։ Յաղթողի ու պարտուուղի տրամաբանութեամբ բնակչութեան տարբեր շերտերուն մեջ լարուածութիւններ սրելու արդիւնքով։ Ե՞րբ մեր հայրենիքը պիտի ունենայ քաղաքական անկաշկանդ դաշտ, ուր այլ տեսակետ ունեցողները անարգելու փորձերը մեկընդմիշտ պիտի վերանան, ուր խօսքի ազատութիւնը չարաշահումներու պիտի չենթարկուի եւ տրամաբանական երկխօսութեամբ, առողջ մրցակցութեամբ գործելու միջավայր պիտի ստեղծուի վերջապես։

Մեծ նպատակներուն փոքր ու պարզ քայլերով կարելի է հասնիլ միայն։ Առաջինը զիրար լսելու պարզ ու փոքր քայլն է, առանց որուն մնացեալ նպատակները թուղթի վրայ արձանագրուած խօսքերու կամ քարոզներու սահմանները պիտի չանցնին դժբախտաբար։

«Վիզդ կը կտրեմ», «Իմ վիզը կտրողը դեռ չէ ծնած»։ Չզարմանաք, այս խօսքերը մեր պատգամաւորներուն բեռնով ինչած խօսքեր են, զար-

մացնող, զայրացնող խօսքեր։

հաշիւ մաքրելու ամենանախնական, ամենատգեղ ձեւերով Ազգային Ժողովի պատգամաւորները պահ մը մոռցա՞ծ Էին, թէ իրենք ժողովուրդը կը ներկայացնեն, այն ժողովուրդը որ վստա-

իած է իրենց ու քուէարկած երկիրը քայլ մը առաջ տանելու յոյսով։

Ուրեմն ո՛չ ընտրութիւնը, ոչ ալ հրապարակներեն հնչած խանդավառող սին խօսքերը փրկութեան պիտի առաջնորդեն մեզ։ Ժողովուրդը կ՚ուզե տեսնել յառաջընթաց, իսկ յառաջընթացը կը պահանջէ իմաստուն պատգամաւորներ, կառավարողներ, որոնք կիրքով չեն առաջնորդուիր, հեռու չեն մեր քաղաքակրթութեան սահմաններեն ու այդ քաղաքակրթութեան յարիր քաղաքականութիւն վարել, աշխատիլ ու համոզել գիտեն, մեր ժողովուրդին ազգային արժեքները պահպանել ու անոնցմով իմաստացած երկիրը քայլ մը առաջ ուղղել գիտեն։

2գաստանալու պահը չէ՞ հասած միթէ։ Ժողովուրդին վստահութիւնը Ազգային ժողովին հեղինակութիւնը վարկազրկելով ձեռք չի բերուիր։ Այստեղ կարեւոր չէ թէ ո՞վ էր ծեծողը, ով՝ պաշտպանուողը, կարեւորը այդ շիկացած մթնոլորտին տուն տուող պատճառներն են, զորսկը յուսանք յաղթահարուած տեսնել մեր հայրենիքին մէջ, այն հայրենիքին, որուն ուղղուած են մեր բոլորին յուսալից հայեացքները։

Քաղաքական միջավայրին մեջ ստեղծուած լարուածութիւններու, անվստահութեան մթնոլորտի վերացման կը սպասենք արդարօրեն։

ներդ այլեւս Քեսապ չեն վերադառնար, եղբայրդ Արաբական Ծոցի երկիրներ երթալէ ետք, պարտէզին նայող չէ ալ։

Կնոջ խօսքերը ծանր ջաղացքի քարի մը պես նստան Ծերունի կուրծքին։ Սուրճը խմեց լուր։ Ի՞նչ պատասխան տար կնոջ, անոր ըսածին մեջ դառն իրականութիւն կար։ Ինք ալ այդ մեկը շատ լաւ գիտեր, բայց բարձր ձայնով չէր ուզեր յայտարարել։ Նստած քարեն ելաւ, հողին վրայ նստաւ, հողեն ուժ կ'առներ ու այդ հողին մեջ կը կայանար իր զօրութիւնը, արմուկով յենեցաւ քարին։ Քաջ գիտնալով, որ ծառերը երիտասարդ չեն մնացած, ինք ալ

երիտասարդ չէր, ո՛չ կնոջ կողմը կ՚ուզէր դառնալ, ոչ ալ համարձակութիւն ունէր անոր աչքերուն նայելու։ Դայեացքը ուղղեց ծառերուն։ Քար լռութիւն էր, ծառերը կը դիտէր ու երկնքի յստակ կապոյտին, արեւուն փայլուն ճառագայթներուն նման անհերքելի կը գտնէր այն իրականութիւնը, որ ինք ու ծառերը ա՛լ երիտասարդ չէին։

- Ի՞ևչ պիտի ճաշենք այսօր,հարցուց կնոջ դառնալով...:

Քեսապի բառբարով

- * Փոտել- արմատախիլ ընել
- * Պըր գուժերկիմ-պիտի մրափեմ
- * Ըրաֆ- պարտեզի հարթակ։

Աշակերտական Անկիւն

ԱՐԴԵՆ...ԲԱՅՑ ԱՅՍՊԷ՞Ս

Մեղեդի Աբէլեան

Բաժաևում...:

Շատ դժուար է բաժնուիլ սիրելի անձէ մը, գեղեցիկ վայրէ մը ու որեւէ մէկէն կամ բանէ մը, որուն կապուած ես։

Ճիշդ երէկուան պէս կը յիշեմ՝ ինչպէս առաջին անգամ ոտք դրի այս դպրոցս, աշակերտուհին դառնալով անոր՝ Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ճեմարանին։ Եօթը տարեկան էի. նոր միջավայր, նոր շրջանակ, նոր ընկերընկերուհիներ։ Արդէն տասը տարի անցած է այդ օրերէն։ Կրնամ ըսել ամէն մէկ դասարան, դպրոցի ամէն մէկ անկիւն քաղցր յիշատակներով լեցուն է ինծի համար, շրջափակին ամէն մէկ մեթրին վրայ դպրոցական օրերուս հետքերը կան։ Լեցուն, լեցուն յիշատակներ։ Երբ հիմա այս տողերը կը գրեմ, միտքս կու գան այդ բոլորը, աչքերս կը լեցուին այնքան լաւ յիշատակներու վերյուշով։

Դպրոցական երկար ճանապարհին ինծի համար ԺԲ. դասարանը հակառակ իր բոլոր դժուարութիւններուն, խրթին դասերուն, ամենեն հաճելի դասարանը եղաւ։ Մեր շատ լուրջ աշխատանքը իր տեղին, շատ ալ լաւ

սնքը իր տեղին, շատ ալ լաւ հաճ ե լ ի մ թ ն ո լ ո ր տ կը ստեղծէինք, բան մը, որ պիտի չկրկնուի, բայց պիտի մնայ անմոռանալի։ Դարոցանան այս եր-

Դպրոցական այս երկար ճանապարհին վրայ ունեցանք ընկերներ, որոնք աշնան տերեւներու պես թափեցան ու հովու նման անցան, իսկ ուրիշներ, որոնք մնացին, ալ աւելի հոգեհարազատ դարձան եւ այդպես ալ պիտի մնան։

2019-2020 տարեշրջանի աւարտական դասարանը ըլլալով՝ շատ յաճախ կը մտածէինք , թէ ինչե՞ր պիտի ընենք մեր հանդեսին։

Մեզի համար շատ դժուար պիտի ըլլայ դպրոցեն բաժնուիլը։ Ճիշդ է որ կը մտածենք եւ գիտենք որ կեանքը փուլերէ կազմուած է, մեր դպրոցական փուլը վերջացած է եւ մենք նոր փուլ պիտի անցնինք։ Այո՛, արդէն՝ բայց այսպէ՞ս պիտի ըլլար։

Ամեն ինչ կիսկատար մնաց։

Մեզի համար դժուարը ա՛յն եղաւ, որ նախապես չիմացանք, թէ ե՛րբ է մեր դպրոցական վերջին օրը, հայերէնի վերջին դասապահը, թէ ե՛րբ դպրոցին պիտի յանձնենք մեր վերջին յիշատակները, թէ ե՛րբ պիտի հնչէ մեր «Վերջին Չանգը», որուն հնչելուն այնքան անհամբերութեամբ կը սպասէինք։

Ափսո՛ս։ Անտեսանելի ժահրը մեզ մէ խլեց այս գեղեցիկ բաներուն ուրախութիւնը, խանգարեց մեր ծրագիրները։

Իրականութիւնը ա՛յն է, որ հասած ենք մեր դպրոցական կեանքի վերջին կետին։ Մեր գլուխները լեփ-լեցուն են գիտելիքներով, կը պատրաստուինք մեր տքնաջան աշխատանքին արդիւնքը տալու։ Բայց առանց «Մնաք Բարի» ըսելու մեր դպրոցական ընկեր-ընկերուհիներուն, ուսուցիչ-ուսուց-չուհիներուն, մեր սիրելի դպրոցին։

(ԺԲ. կարգ) Քեսապի Ազգ. Ուսումնասիրաց Միացեալ Ճեմարան

ՃԱՆՉՆԱՆՔ ՄԵՐ ՏԻՐՈՁ ՈͰ ՓՐԿՉԻՆ՝ ՅԻՍՈͰՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՅՐԸ

Շանթ Կիս. Սրկ. Գատէիճեան

ՄԱՐԻԱՄԻ ԿԵԱՆՔԸ

Երեխան աշխարհ կու գայ ինն ամսուան յղութենէ ետք եւ կը կոչուի Մարիամ։ Փոքրիկը քալել կը սկսի վեց ամսուան տարիքէն եւ անիկա չի ձեռներ որեւէ պիղծ բան։ Երեք տարեկանին, մանուկին ծնողները զայն տաճար կ՚ընծայեն եւ այլեւս չեն միջամտեր։ Մարիամ տաճար կը մնայ տասներկու երկար տարի եւ այդտեղ ան կը սնուի իրեշտակի մը միջոցով։ Երբ

Մարիամ տասնիինգ տարեկան կ՚ըլլայ եւ անոր արբունքի շրջանը կը սկսի, քահանաները կը սկըսին մտածել, թէ Մարիամ այսպիսով կը պղծէ տաճարը եւ Չաքարիա քահանայապետին կը դիմեն, որպեսզի օգտակար լուծում մը տայ այս հարցին։ Չաքարիա, տաճար կը մտնէ աղօթելու համար։ Երբ ան կ՚աղօթէր, Աստուծոյ հրեշտակը իրեն երեւելով կ՚ըսէ. «Հաքարիա՜, Հաքարիա՜, դուրս ե՜լ տաճարէն, հաւաքէ՛ ժողովուրդի այրերը եւ թոյլ տուր, որ ամէն մէկը գաւազան մը վերցնէ։ Արդարեւ, անոր որ Աստուած մատնանշէ նշանով մը, Մարիամ անոր կինը պիտի ըլլայ» (Աւետարան ըստ Յսկոբոսի 8.7-8)։

շաքարիա կը հրամայէ, որ Աստուծոյ փողերը

հնչեցնեն, որպեսզի ժողովուրդը հաւաքուի։ Քաղաքի այրերը, ինչպես նաեւ Յովսեփ, փողի ձայնը լսելով իրենց գաւազանները կ'առնեն եւ տաճար կ'երթան։ Չաքարիա գաւազանները կը հաւաքե եւ տաճար մտնելով կ'աղօթե։ Երբ ան դուրս կու գայ տաճարեն, գաւազանները իրենց տերերուն կը վերադարձնե եւ յանկարծ Յովսեփի գաւազանեն աղաւնի մը դուրս կու գայ ու անոր գլխուն վրայ կը կենայ։ Այս մեկը տեսնելով Չաքարիա կ'ընտրե Յովսեփը, իբրեւ Մարիամին նշանածը։ Այստեղ կ'ուզեմ յիշել, որ նոյն այս օրերուն կը պատահի Չաքարիայի համրութիւնը եւ Եղիսաբեթի յղութիւնը (Ղկ. 1. 5-25)։

Ահաւասիկ այս բոլորը գիտնալով աւելի ճանչցանք մեր Տիրոջ ու Փըրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի մայրը, սակայն միշտ պէտք է յիշենք, թէ այս տեղեկութիւնները առնուած են երկրորդականոն աւետարանէ մը, որոնք կրնան ճիշդ չըլլալ։ Դոս կ՚ուզենք ըսել, որ Մարիամի կենսագրութեան միւս գիծին, այլ խօսքով՝ աւետման մասին, պիտի անդրադառնանք, երբ ներկայացնենք Ս. Կոյս Մարիամը Նոր Կտակարանին մէջ։

եզրակացութեան փոխարեն կ՚ուզենք Մարիամ Աստուածածնին նուիոուած շարականներեն տուն մը մեջբերել, որ հոգիի հանգստութիւն կը պարգեւէ։ «Այսօր լցաւ խոստումն Աստուծոյ առ նահապետսն, ի զաւակէ նոցին օրհնիլ ամենայն ազանց. զի յարմատոյ նոցին բղխեաց կոյսն սուրբ որ ծնաւ զբանն բարձող մեղաց նախահօրն, փառս տացուք տուողին մեզ զօրհեալն ի կանայս», իսկ աշխարհաբարը՝ «Այսօր կատարուեցաւ Աստուծոյ խոստումը նահապետներուն՝ թէ անոնց զաւակներեն բոլոր ազգերը պիտի օրհնուին, որովհետեւ անոնց արմատեն բխեցաւ սուրբ կոյսը, որ նախահօր մեղքերը վերցնող Բանը ծնաւ. փառք տանք անոր որ կիներու մեջ օրհնեալը տուաւ մեզի» (կանոն ծննդեան սրբոյ Աստուածածնին ի ծնողաց իւրոց ի Յովակիմայ եւ յԱննայէ)։

(Շար. 3 եւ Վերջ)

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Դպրեվանք Պիքֆայա, Լիբանան

4UUSU4UGUS...

▼U\pap` to 12

շաքի, Օմար Քայեալ, Սամիր Յացուենի, Մուհամմատ Յաուաշ։

Այս ներդաշնակ խումբը պատուաբեր արդիւնքներ արձանագրեց եւ 1966-ին դարձաւ Սուրիոյ նահանգներու հաւաքական խումբերու ախոյեան, աւարտական մրցումին յաղթելէ ետք Դամասկոսի կազմին, Յոմսի մէջ։ Կարեւորութեամբ կընշեմ, որ Դամասկոսի հաւաքականը կը ներկայացներ Սուրիոյ Ազգային Խումբը, ի բացառեալ մէկ խաղացողէ՝ որ Յալէպի «Ահլիի» Ուաէլ Աքքատն էր։

Կարեւորութեամբ կը ներկայացնեմ Յալէպի հաւաքականին կատարած կարգ մը կարեւոր արդիւնքները։

1.- Դամասկոսի հաւաքականին դԷմ ՅալԷպի մԷջ բարեկամական մրցում՝ (1-1) արդիւնքով, ՅալԷպի կոլը նշանակեց եղբ. Ճորճիկ։

2.- Նահանգներու հաւաքական խումբերու ախոյեանութեան զտումի նախավերջին մրցում՝ Տէր Չօրի
հաւաքականին դէմ, (0-0) արդիւնքով, Յալէպի խումբէն կը բացակայէին Ճորճիկ եւ Ուաէլ Աքքատ՝ Դամասկոսի Ռէճիին հետ մրցումի մը
մասնակցելու պատճառով։ *Փենալթի*ներով Յալէպ կը յաղթէ (5-4) արդիւնքով շնորհիւ Մուսթաֆա Մճուէզի։ Յալէպի հաւաքականը յաղթական կը դառնայ եւ իրաւունք կը ստանայ մասնակցելու Դամասկոսի
հաւաքականին դէմ աւարտական
մրցումին, Յոմսի մէջ։

3.- Լիբանանի Ազգային խում-

բին դեմ, բարեկամական մրցում, Յալեպ, արդիւնք (1-1)։ Յալեպի կետը նշանակեց Աիլիի խաղացող Սամիր Յըզուանի։

4.- Լիբանանի Ազգային խումբին դԷմ դարձեալ բարեկամական մրցում ՊԷյրութի մԷջ (2-1) ի նպաստ Լիբանանի։ ՅալԷպի միակ կոլը նշանակեց դարձեալ եղբայր Ճորճիկ։

5.- Դալէպ-Դամասկոս հաւաքական կազմերու Սուրիոյ նահանգներու Աուրիոյ նահանգներու աւարտական մրցում, 1966-ին Դոմսի մեջ։ Մրցումը (1-1) արդիւնքով կանգ առաւ, որովհետեւ Դամասկոսը մերժեց մրցումը շարունակել իրաւարարի մէկ որոշումին դեմ բողոքելուն պատճառաւ եւ դաշտէն հեռացաւ։ Այսպես իրաւարարը Յալէպի կազմը յաղթական հռչակեց։

Յաւաքականի միակ կոլը նշա-

նակեց ՅՄԸՄ-ական Սամիր Ֆաքըսը խաղը առաջին վայրկեաններու ընթացքին։

1966-ի ամրան ՅՄԸՄ-ի խումբեն եղբայրներ հրաւիրուեցան մաս կազմելու Սուրիոյ ազգային խումբին մեկնելու Չինաստան եւ կատարելու շարք մը բարեկամական մրցումներ, հրաւիրեալներն Էին՝ եղբայրներ Անդրանիկ Սիւլիւքճեան, Մորիս Ֆաքըս, Սամիր Ֆաքըս, Գօգօ Քիլէճեան, Անդրանիկ Մալեան եւ Ճորճիկ Ռասթկելէնեան։

Սակայն մինչ այդ Լիբանան հաստատուած էի։ Այստեղ ՅՄԸՄ-ի շարք մը կարեւոր մրցումներ եւ մրցաշարքմըունենալուսպատճառով եղբ. մարզիչը չարտօնեց ճամբորդելս եւ այսպիսով հրաժարեցայ մաս կազմել էն խումբին։

(Сшр. 2)

Ի″ՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

Շրջապատի մարդոց հարցերու լուծումը ձեր ժամանակը պիտի խլէ։ Յամբերատար կը լսէք անոնց գանգատները եւ կը փորձէք օգնել, մինչդեռ ձեր անձնական ծրագիրները կիսատ կը մնան։

<u> Auvauvur</u>

SULF

Այս շաբաթ զանց առէք փաստաթուղթերու եւ հաշիւներու հետ գործ ունենալը։ Ցրուած էք եւ կրնաք վրիպումներ արձանագրել։

ԵՐԿՈՒՈՐԵԱԿ

Յաճախ կը փորձէք լողալ hnսանքին ուղղութեամբ, սակայն յիշեցէք, որ երբեմն տեղ հասնելու համար պէտք է հոսանքն ի վեր թիավարել։

ԽԵՑԳԵՏԻՆ

Կարելիութիւն կ՚ունենաք մէկընդմիշտ ձերբազատելու այնպիսի անախորժ անձերէ, որոնք յաճախ կը խոչընդոտեն ձեր մտայղացումներու իրականացումը։

Ծ1ՎՈ

Այս շաբաթ տնտեսական դժուարութիւններ կրնաք դիմագրաւել։ Բարեբախտաբար, ձեր կողքին կան մարդիկ, որոնց հետ կարելի է խորհրդակցիլ:

५กสบ

Այս շաբաթ ձեր աշխատանքը կր խոչրնդոտեն ձեր գործընկերներուն անիրականանալի ծրագիրները։ Ձեր աշխատակազմին մեջ փոփոխութիւններ կատարեցէք։

ԿՇԻՌՔ

Սոր գործերու կրևաք ևախաձեռնել, եթէ ունիք յուսայի գործընկերներ, որոնք բազմիցս ապացուցած են բծախնդրութեամբ աշխատելու իրենց կարողութիւնը։

ԿሀቦኮՃ

<u>Չաւանաբար հանդիպիք այն-</u> պիսի մարդոց, որոնք ժամանակին նեղացուցած են ձեզ։ Կը վերահաստատէք ձեր յարաբերութիւնները։

ԱՂԵՂՆԱԻՈՐ

Այս շաբաթ մարդիկ պիտի վշտանան ձեզ մէ, որովհետեւ հարցեր քննարկելու ձեր մեկնաբանութիւններուն ընթացքին շատ աննրբանկատ էք։

าเประกาสธย

Յաճելի շաբաթ մը ձեզի կը սպասէ։ Ամեն բան հեսազահ պիտի ընթանայ այս շաբաթ։ Աւելի՝ ամեն քայլափոխի լաջողութիւնը պիտի ժպտի ձեզի։

ያቦጓበሀ

Յաճախ կր գերագնահատեք մարդիկ, կր վստահիք այնպիսիներու, որոնք արժանի չեն այդ վստահութեան։

2014

Յրաշալի շաբաթ է րնկերներու, համախոհներու հետ հանդիպումներ կացմակերպելու եւ ժամանակակից նիւթեր քննարկելու համար։

ԾԱՆՕԹԱՆԱՆՔ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼԵՌՆԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՁ ԱՃՈՂ ԾԱՂԻԿՆԵՐՈՒ

Մանուշակ

Մանուշակը 500 տեսակ ունի, սակայն **Յայաստանի մէջ տա**րածուած է 14 տեսակ։ Ան առաւելաբար կ'աճի անտառներու, մարգագետիններու, քարքարոտ վայրերու մէջ։

Ձնծաղիկ

Ձևծաղիկը մեծ նշանակութիւն ունի հայերուն

համար, քանի որ մենք՝ հայերս հաւատացած ենք, որ ձևծաղիկը գարևաև առաջին նշանն է։ Ան կ'ազդարարե ձմրան աւարտն ու գարևան սկիզբը։

Անմոռուկ

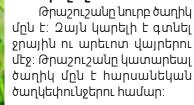
Անմոռուկները սովորաբար կապոյտ, վար-

դագոլն, սպիտակ եւ դեղին կ՚ըլլան։ Անմոռուկը Յայոց Ցեղասպանութեաև 100-րդ տարելիցին առիթով մեր ժողովուրդին ողբերգութեան ու

պահանջատիրութեան խորհրդանիշը դարձաւ:

Թրաշուշան

Արառամ

Անթառամը շատ խորհրդանշական ծաղիկ

մըն է, քանի որ ան միշտ թարմ է, չի թառամիր։ Ունի դեղին գոյն եւ կրնայ գեղեցիկ համադրութիւն

կազմել այլ ծաղիկներու հետ։

Կակաչ

Կակաչի աւելի քան 120 տեսակ գոյութիւն ունի։ Ան շատ գեղեցիկ տեսք եւ դիւթիչ հոտ

ունի։ Բժշկութեան մեջ կակաչը կ'օգտագործուի նաեւ որպես ցաւազրկիչ։

3ധ്വധധനധնի մեջ կարելի է

գտնել կակաչի շուրջ 16 տեսակ։ Տարածուած է գրեթէ բոլոր մարզերուն մէջ։

Նարդոս

Նարդոսը արժէքաւոր ծաղիկ է, կ'օգտագործուի բժշկութեան եւ անուշահոտերու արտադրութեան մէջ։ Նարդոսի նեկտարը եւ բուրմունքը շատ գրաւիչ են մեղուներու, ինչպես նաեւ թիթեռնիկներու համար։

Գոյություն ունի նարդոսի 25 տեսակ։ Նարդոսը չորնալէն ետք ալ կը պահէ իր զգլխիչ բոյրը:

ՆՈՒՆՈՒՖԱՐ (ՑԱՅԳԱԾԱՂԻԿ)

Տարածուն, մագլցող միամեայ ծաղկատե-

սակ է, որ նախօրօք կապուած թելերու կամ մետաղեայ լարերու փաթթուելով կը բարձրանայ 3-4 մեթրէ աւելի։

Նունուֆարը կ'ըլլայ սպիտակ,

մանիշակագոյն, վարդագոյն երանգներով, գիշերը կը փակուի, արշալոյսին կը բացուի։

ԵՐԱ2 Ortr

Միսաք Մեծարենց

Կարմիր ծաղիկ մը գարունի <u>Առտու մը ինծի նուիրեցիր</u>. Ըզգացի թէ տենդեր ունի Երազկոտ միտքըս ուշացիր։

Խանդաղատանք մը յորդեցաւ Իմ նըւաղկոտ լանջքիս տակ, ուր Դողաց սիրոյ սարսուռն անցաւ՝ Ու թովանքը համբոյրին հուր։

Եւ ըղձակաթ իմ հեգ հոգիս Ըզգաց սիրտիդ հուրն արծարծուն, Ու մետաքսէ ուղի մը զիս Սէր-Ծաղիկին տարաւ ածուն։

<mark>Յոև ժըպտ</mark>եցաւ կեանքը ինծի, <mark>Յըմայքներու</mark> հոյլովն անցաւ, Եւ ուրուական մը կասկածի **Ա**նոր մօտեն երբեք չանցաւ։

ՄԻՋԱ2ԳԱՅԻՆ

ՌՈՄԱՆ ՍԿՍԱԻԻՐ ՄԱՐՉԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐԸ

Յայաստանի հաւաքականի ու Ռոմայի կիսապաշտպան Յենրիկ Մխիթարեան հռոմէական ակումբի իր խաղընկերներուն՝ հետ սկսաւ՝ անհա-

տական ծրագիրի յատուկ փորձերը։ Իտալական Ռոման տեսանիւթ մը հրապարակեց իր դիմատետրի էջին վրայներկայացնելով, թէ ինչպէ՛ս ընթացք առած է մարզումի առաջին օրը։ Յիշեցնենք, որ Իտալիոյկառավարութեան որոշումով, Ա. շարքի խումբերուն թելադրուած է կատարել անհատա-

կան փորձեր, բայց մինչեւ օրս տակաւին յստակ որոշում մը չէ գոյացած, թէ ընթացիկ մրցաշրջանը պիտի շարունակուի՞ կամ ոչ։

«ՌՈԼԱՆ-ԿԱՐՈՍ»Ը ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՐՆԵՆԱՅ ԴՌՆՓԱԿ ԴԱՇՏԻ ՄԷԶ

Ֆրանսայի Թենիսի Դաշնութեան նախագահ Պեռնարտ Ճիոտիչելի յայտարարեց, որ կը ծրագրուի Տեվիսի «Ռոլան-Կարոս» ֆրանսական ախոյեանութեան մրցաշարքը կազմակերպել դռնփակ դաշտի մէջ առանց հան-

դիսատեսներու ներկայութեան, յառաջիկայ Սեպտեմբեր ամսուան ընթացքին։ Ֆրանսական «Ժուրնալ Տեօ Տիմանշ» օրաթերթը Ճիոտիչելիի խօսքը մեջբերելով գրեց, որ աշխարհի տարածքին մեծ թիւով մարդիկ անհամ-

բեր կը սպասեն «Ռոլան-Կարոս» մրցաշարքին, եւ մենք կարողութիւն ունինք այս մրցաշարքը իրականացնելու դռնփակ դաշտի մեջ, խուսափելու պսակաձեւ ժահրի համաճարակեն։ Բոլոր խաղացողներուն առողջապահութեան միջոցները պարտաւոր ենք ապահովել։ Ճիոտիչելլի յայտնեց, որ մրցաշարքը կարելի է մէկ շաբաթով յետաձգել եւ կատարել 27 Սեպտեմբերին։ Աւելցնենք, որ «Ռոլան-Կարոս»ի թուականը նախատեսուած էր 24 Մայիսին, սակայն պսակաձեւ ժահրի համաճարակին պատճառով որոշուեցաւ իրագործել զայն 20 Սեպտեմբերին։

ՊԱՐՍԵԼՈՆԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՎԱՃԱՌԵԼ ՎԻՏԱԼԸ

Սպանիոյ ախոյեան Պարսելոնայի վարչակազմը պատրաստակամութիւն յայտնած է բանակցութիւններ վարելու Իտալիոյ Միլան խումբին հետ,

անոր վաճառելու համար խումբի չիլիցի խաղացող Արթուր Վիտալը՝ ամառնային փոխադրաշրջանի ընթացքին։ Վերջին մեկ ու կես տարուան ընթացքին, Ինթերը զանազան առիթներովառաջարկածեր Վիտալը միացնել իտալական խումբին, բայց Պարսելոնայի ղեկավարները մերժած էինբոլոր առաջարկները։ Յիշենք, որ սպանական

ակումբին հետ Վիտալի պայմանագրութիւնը վերջ կը գտնէ յառաջիկայ տարի, եւ ակումբը մտադիր չէ նորոգելու զայն։ Վիտալի համար Պարսելոնա 20 միլիոն եւրօ կը պահանջէ։

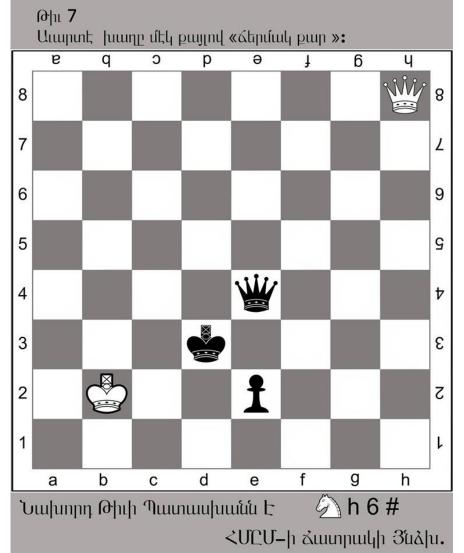
ՍՊԱՆԻՈՅ ԼԻԿԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑ ՊՍԱԿԱՁԵԼ ԺԱԴՐՈՎ ՎԱՐԱԿՈԼԱԾ ԴԻՆԳ ՆՈՐ ԽԱՂԱՑՈՂՆԵՐՈԼ ՊԱՐԱԳԱՑ

Սպանիոյ Ֆութպոլի Դաշնութիւնը յայտարարեց, որ հինգ նոր խաղացողներ վարակուած են պսակաձեւ ժահրով։ Ռոյթըրզ յիշեց, որ սոյն խաղացողները պիտի մնան իրենց բնակարաններուն մեջ, իսկ մնացեալ խաղացողները պիտի շարունակեն իրենց անհատական փորձերը։ Աւելցնենք, որ աւելի քան մեկ ու կես ամիսե ի վեր սպանական խումբերը դադրած էին իրենց փորձերեն։ Անցեալ շաբթուան ընթացքին իւրաքանչիւր ակումբ իր մարզադաշտեն ներս սկսաւ նուազ խաղացողներով կատարել անհատական մարզումներ։

ՖԻՖԱՆ ԱՐՏՕՆԵՑ ԽԱՂԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ ԿԱՏԱՐԵԼ 5 ԽԱՂԱՑՈՂԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՐՆ

Ֆութպոլի Միջազգային Դաշնութիւնը ՖԻՖԱ-ն, արտօնեց մեկ խաղի ընթացքին կատարել հինգ խաղացողի փոփոխութիւն։ Այս տեղեկութիւնները յայտարարեց ՖԻՖԱ-ի մամլոյ ծառայութիւնը։ Ըստ աղբիւրին, պսակաձեւ ժահրի համաճարակին պատճառով որոշ ժամանակ է որ խաղացողները հեռու են փորձերէ, հետեւաբար այս որոշումը գոյացաւ նուազեցնելու համար անոնց առողջապահական վնասները։ ՖԻՖԱ-ն այս որոշումը փոխանցեց բոլոր երկիրներու ֆութպոլի դաշնութիւններուն եւ թելադրեց իրականացնել զայն՝ խնայելու համար խաղացողները բոլոր տեսակի վնասներէ։

ՎԱՍՏԱԿԱՇԱՏ ՀՄԸՄ-ԱԿԱՆ ՃՈՐՋԻԿ ՌԱՍԹԿԵԼԵՆԵԱՆԻ ՅՈՒՇԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՆ

«Գանձասար» առցանց հարցազրոյց մը ունեցած էր սուրիահայ վաստակաշատ Ֆութպոլիստ, ՅՄԸՄ-ական Ճորճիկ Ռասթկելէնեանի հետ։ Առաջին մասը ներկայացուցած էինք թերթիս Մայիս Ա. համարով, ստորեւ՝ շարունակութիւնը.

Ճորճիկ Ռասթկել էնեան. - Կարեւորութեամբ կ՚ուզեմ անդրադառևալ եւ յիշել այն կարեւոր իրագործումները, զորս կրցանք ձեռք բերել, շնորհիւ աննման եղբայրներուն եւ րեւոր նուաճում մը արձանագրուեցաւ:

7.- Յորդանանի ախոյեան խումբին դէմ (4-1) արդիւնքով։

8.- Յորդանանի փոխախոյեան «Ալ Ճազիրէ» խումբին դէմ (4-1) արդիւնքով:

9.- Բամպակի բաժակի աւանդական աւարտական մրցումին Յալէպի Աիլիին դեմ (3-2) արդիւնքով:

10.-1963-ի 8 Մարտի Յեղափոխութեան մրցաշարքի բաժակին,

Յալէպի <mark>1965 ախոյեա</mark>ն խումբը

3ՄԸՄ-ի պատմութեան էջերուն վրայ նաեւ այդ բոլոր յաղթանակները արձանագրել տալ ոսկի տառերով:

1.- Լիբանանի մեջ տեղի ունեցաւ քառանդամ մրցաշարք մը 1963-ի ամրան, չորս ակումբներու միջեւ՝ Յալէպեն.- ՅՄԸՄ եւ Ահլի, Լիբանանեն.- ՅՄԸՄ եւ Ռասինկ։ Մրցաշարքը վերջ գտաւ Յալէպի ՅՄԸՄ-ի յաղթանակով, եւ ախոյեանութեան այս բաժակը եւս զետեղուեցաւ ՅՄԸՄ-ի ակումբին բազմաթիւ յաղթանակներու բաժակներու կողջին։

2.- Կիպրոսի ախոյեան «Աբոէլ» խումբի դէմ, 26.12.65-ին, (10-2) անհաւատալի արդիւնքով։

3.- Տանիմարքեն Սուրիա ժամանած խումբը բարեկամական միայն երկու մրցում կատարեց, յաղթելով աւարտական մրցումին, Յալէպի Աիլիին (3-0) արդիւնքով։

11.- 1964-ին Վասպուրականին դեմ (իմ առաջին մասնակցութեամբս զօրաւոր մեր կազմին հետ) (5-0) արդիւնքով, որուն ընթացքին առաջին եւ վերջին կոլերը նշանակելու պատիւին արժանացայ։

Ստորեւ կը ներկայացնեմ 3ՄԸՄ-ի կազմին եւ մարզիկներուն անունները, որոնք բարձր գիտակցութեամբ, բացարձակգործակցութեամբ եւ զոհաբերութեան վեհ ու ազնիւ ոգիով, յաջողեցան իրենց վրայ դրուած յոյսերն ու սպասումները արդարացնել եւ իրականացնել երազը մեր ժողովուրդին եւ մանաւանդ 3ՄԸՄ-ի ընտանիքին, իրամցնելով հաճելի, ուրախ պահեր, եւ պատմական փառաւոր յաղթա-

ԱԽՈՅԵԱՆՈՐԹԵԱՆ ՏԻՏՂՈՍ ՅՄԸՄ-ը դժուար, սպառիչ, մա-

Մերտխանեան, Սերոբ Մերտխան-

եաև, Յարութ (Ասքար) պահեստի

ՄԱՐԱԹՈՆԵԱՆ ԱՐՇԱԻԴԷՊԻ

բերդապահ:

ոտքին արչաւ մը սկսաւ՝ հասնելու Սուրիոյ առաջին ախոյեանութեան տիտղոսին 1965-ին:

ՎՄԸՄ-ը 1963-ի ամրան բամպակի բաժակի աւարտական մրցումին (3-2) արդիւնքով յաղթելե ետք տեղւոյն «Աիլի» խումբին, տիրացաւ ախոյեանութեան բաժակին, ՎՄԸՄ-ի կոլերը նշանակեցին եղբայրներ՝ Գօգօ Սեւտալեան երկու կոլ եւ Գօգօ Քիլէճեան 1 կոլ։

Այս մրցումին, իրաւարարներու աններելի եւ բացալայտ կողմնակալութեան եւ անարդար սուլիչներու որպէս հետեւանք խաղի աւարտէն 10 վայրկեան առաջ, ՅՄԸՄ-ի համակիրները, որոնք ամբողջ մրցումի ընթացքին կարողացան իրենց ջիղերուն տէրը ըլլալ, իրաւարարներու անարդարութեան հետեւանքով պոռթկացին եւ խլրտումներ ստեղծեցին։ Մրցումը կանգ առաւ որոշ ժամանակ մը, ապա շարունակուեցաւ եւ ՅՄԸՄ յաջողեցաւ մրցումի վերջին 10 վայրկեաններու (2-1) պարտուած արդիւնքը փոխել եւ (3-2) արդիւնքով փառաւոր լաղթանակ մր արձանագրել՝ արդարօրեն տիրանալով բաժակին։

Յաջորդ օր, Յալեպի ֆութպոլի ֆետերասիոնը բացառիկ նիստի մը ընթացքին, առաւ ծանրակշիռ ու անարդար հետեւեալ որոշումները։ բախտը դարձեալ Ճորճիկին վիճակուեցաւ:

Դարձի մրցումը տեղի ունեցաւ 19 Մարտ 1965-ին Դամասկոս, իրաւարարութեամբ՝ Սալեմ Այմաշի եւ վերջ գտաւ (1-1) հաւասար արդիւնքով, ՅՄԸՄ-ի կէտը նշանակեց Մորիս Ֆաքրս։

Եւ վերջապէս իրականացաւ ՅՄԸՄ-ականներու երազը, եւ ՅՄԸՄ դարձաւ Սուրիոյ Արաբական Յանրապետութեան «մումթազ» դասակարգի առաջին ախոյեան, 1965-ին։

3ՄԸՄ արդարօրեն եւ արժանավայել կերպով դժուար եւ սպառիչ պայքարէ ետք յաջողեցաւ իրականացնել մեր բոլորին երազը եւ արձանագրել պատմական այս աննախընթաց իրագործումը, ոսկի տառերով եւ համայն հայութեան եւ ի մասնաւորի 3ՄԸՄ-ի ընտանիքին նուիրելով այս անմոռանալի նուաճումը՝ յաղթանակի բաժակը, դառնալով Սուրիոյ ֆութպոլի առաջին ախոյեան խումբը։

Փառք ու պատիւ բոլոր անոնց անխտիր, որոնք իրենց արդար քրտինքով, ջանքով, զոհողութեանց ու գործակցութեան ազնիւ ու վեհ ոգիով եւ «Բարձրացիր Բարձրացուր» նշանաբանին հաւատարիմ մնալով կատարեցին անկարելին եւ իրականացուցին ՅՄԸՄ-ի գեղեցիկ եւ արդար այս երազը։

Որպես մարզական կարեւոր իրագործումներ Յալեպի մեջ ուսանողական շրջանիս կ՚ուզեմ յիշել հետեւեալ երկուքը։

1.- 1960-ին Ճեմարանի ուսանողական ֆութպոլի կազմին հետ, յա-

Լիբանանի ՅՄԸՄ-ի կազմը 1967-ին

ՅՄԸՄ քայլ առ քայլ մաքառելով եւ նուաճումներ արձանագրելով լաջողեցաւ գտնել իր բնական տեղը «մումթազ» խումբերու շարքին եւ մասնակցիլ 1965-ի «մումթազ» դասակարգի ախոլեանութեան մրցումներուն։ Սուրիոլ ֆութպոլի խումբերը աշխարհագրական իմաստով բաժնուած էին երկու շրջաններու՝ հիւսիսային եւ հարաւային։ ՅՄԸՄ, յաղթելէ ետք Յալէպի Աիլիին հիւսիսային շրջանի ախոլեաևութեաև վերջին մրցումին, (1-0) արդիւնքով, շնոհիւ Ճորճիկին նշանակած միակ կոլին, դարձաւ հիւսիսալին շրջանի ախոլեան խումբը, եւ իրաւունք ստացաւ մասնակցելու Սուրիոյ ախոյեանութեան աւարտականին, իր դէմ ունենալով հարաւային շրջանի ախոյեան՝ սուրիական բանակի խառն խումբը։

Երթի մրցումին, որը տեղի ունեցաւ 14Մարտ 1965-ին Յալէպի մէջ իրաւ արարու թեամբ Ռաշատ Յաուասլիի, ՅՄԸՄ-ի կազմը փառաւոր յաղթանակ արձանագրեց (1-0) արդիւնքով, միակ կոլր նշանակելու ջողեցանք արձանագրել փայլուն յաղթանակ, տիրանալով Յալեպի սեփական երկրորդական վարժարաններու ախոյեանութեան տիտղոսին։

2.- 1964-ին պետական «ալ Մաամուն» երկրորդական վարժարանին հետ, տիրացանք Սուրիոյ երկրորդական վարժարաններու ախոյեանութեան բաժակին։

34.- Մաս կազմած էք ጓալէպի եւ Սուրիական հաւաքականին։ Այս մասին ի՞նչ ունիք ըսելիք։

Պ4.- Բարեբախտաբար պատիւը ունեցայ մաս կազմելու Յալեպի հաւաքականի ախոյեան կազմին, ՅՄԸՄ-ի հետեւեալ եղբայրներուս հետ.- Անդրանիկ Սիւլիւքճեան, Մորիս Ֆաքըս, Գէորգ Աւընեան, Գօգօ Քիլեճեան, Սամիր Ֆաքըս, Անդրանիկ Պահարեան եւ Անդրանիկ Մալեան։

Աիլի խումբէն մաս կը կազմէին հետեւեալները. Մուսթաֆա Մուճաուազ, Ուաէլ Աքքատ, Ֆաթէի

Сшр.` էջ 9 🔊

առաջինը՝ Յալէպի մեջ, ՅՄԸՄ-ի ախոյեան կազմը յաջողեցաւ (2-1) արդիւնքով պատուաբեր յաղթանակ մը արձանագրել։ ՅՄԸՄ-ի կոլերը նշանակեցին եղբայրներ հանգուցեալ՝ Սերոբ Մերտխանեան եւ Մորիս Ֆաքըս։

4.- Յայաստանի ախոյեան՝ Արարատ Երեւանի խումբին դեմ (1-2) ի նպաստ հայրենի խումբին։

5.- ՅՄԸՄ- Ղազի, Տէր Չօր, (2-0): Կոլերը նշանակեց՝ Գէորգ Ալոնեան:

6.- Գամիշլի հաւաքականին դէմ, (5-0) բացառիկ արդիւնքով կասապսել։

Փառք ու պատիւ ՅՄԸՄ-ին։ Մարզիչներ՝ եղբ. Աբրահամ Աւընեան եւ եղբ. Վարուժան Երէցեան։

Մարզիկներ՝ եղբայրներ՝ խըմբապետ՝ Անդրանիկ Սիւլիւքճեան, Վազգէն Ճապաղջուրեան, Սուրէն Երէցեան, Մորիս Ֆաքըս, Վահե Պետրոսեան, Սարգիս Քէօշկէրեան (Նիկրօ), Գէորգ Աւընեան, Անդրանիկ Պահարեան, Անդրանիկ Մալեան, Սարիմ Ֆաքըս, Գօգօ Սեւտալեան, Գօգօ Քիլէճեան, Եփրեմ Մելքոնեան, Ճորճիկ Ռաստկելէնեան, Յրայր